

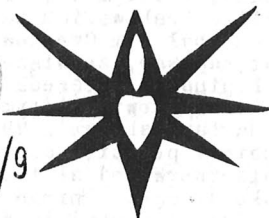

INFORMACJE

Zarządu Głównego PTTK

WARSZAWA, GRUDZIEŃ 1992

DO UŻYTKU WEWNĘTRZNEGO

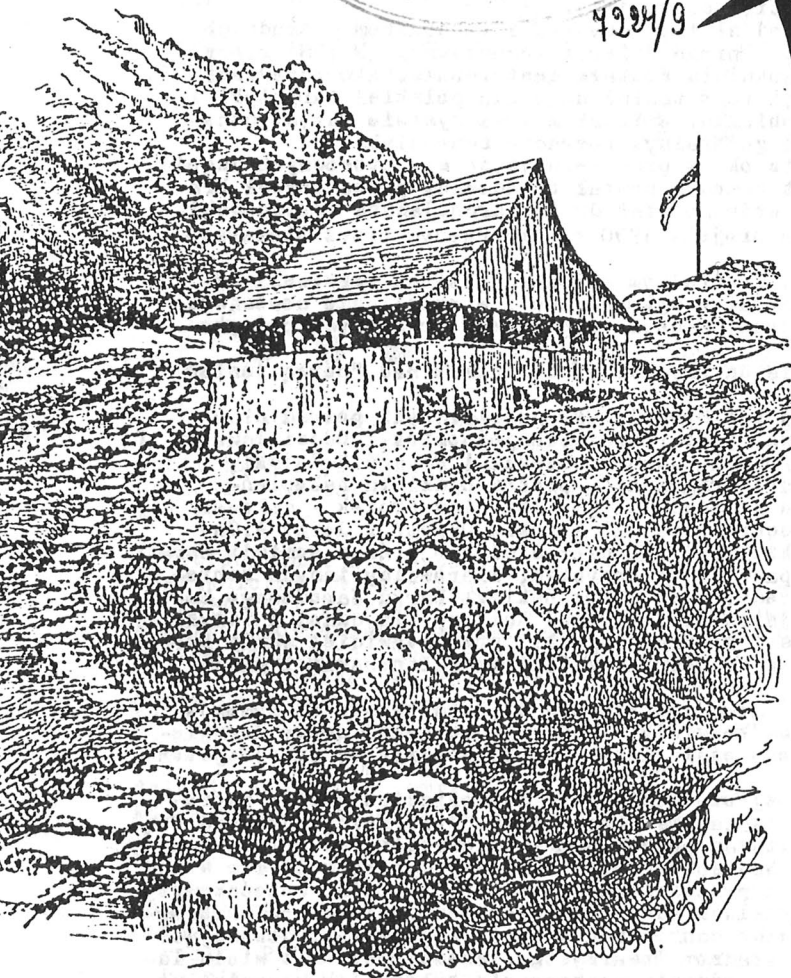
SCHRONISKO NAD MORSKIM OKIEM ZNOWU OTWARTE

Niektórzy badacze historii turystyki tatrzańskiej doszukują się prapoczątków schroniska nad Morskim Okiem w szalacie istniejącym rzekomo na tym jeziorze, a wymienionym w słynnym XVII-wiecznym spisku Michała Hrosieńskiego. Jest to jedna rzecz niepewna, albowiem po pierwsze autorzy spisków - jak wiadomo - mocno niekiedy fantazjowali w sporządzanych przez siebie opisach, po drugie zaś, gdyby nawet przyjąć, że wzmianka Hrosieńskiego o tym szalacie jest wiarygodna, to wątpliwa wydaje się interpretacja, w myśl której opiswane przezeń jezioro miało być właśnie Morskim Okiem.

Bezpieczniej tedy jest odnieść ów prapoczątek schroniska do czasów poświadczonych przez w pełni wiarygodne już przekazy, a więc do pierwszej połowy XIX w. Wędrujący po Tatrach przed rokiem 1830 krakowski literat i księgarz - Ambroży Grabowski odnotuje istnienie nad stawem kobyły góralskiej, a niemiecki geograf Albrecht von Sydo podróżujący po Tatrach w 1827 r., wprost pisze o stojącym na brzegu jeziora "dla wygody podróżnych urządzonym baraku ze stołami i ławkami orapaleniskiem" /"zur Bequemlichkeit der Reisenden eine Baracke mit Tischen und Bänken und einen Feuerheerd errichten"/.

W 1836 r. ówczesni właściciele Zakopanego Hotelu Molacsowie zbudowali nad jeziorem prawdopodobnie nowy obiekt, który miał służyć za schronienie biskupowi tarnowskiemu Ksaweremu Abgaro Zachariasiewiczowi udającemu się do Morskiego Oka przy okazji wizytowania parafii podhalańskich. Schronisko to, o ile słowa tego w dzisiejszym jego rozumieniu można użyć do owego obiektu, remontowane co jakiś czas, przetrwało przez około trzydzieści lat, aż wreszcie zniszczało, jego resztki zaś zostały spalone w 1865 r.

W 1874 r. powstało dopiero co Towarzystwo Tatrzańskie pierwsze swoje schronisko górskie wybudowało właśnie nad Morskim Okiem. Nazwano je imieniem Staszica. W 1891 r. obok tego budynku

Pierwsze schronisko Tow. Tatr. nad Morskim Okiem w r. 1874.

Pam. T. T. XXIV. 1903.

W BIEŻĄCYM

PRZED XIII WALNYM ZJAZDEM PTTK STR. 5.

NUMERZE M.IN.:

UCHWAŁY PREZYDIUM ZG PTTK DOTYCZĄCE PRZEKSZTAŁCENŃ GOSPODARCZYCH

Nr 165/92; Nr 166/92; Nr 170/92 STR. 11, 12, 13.

stanął drugi obiekt. Rok później obie budowle zostały połączone wspólną werandą, a wolną przestrzeń między nimi nakryto dachem. Oba te schroniska zgorzały w 1898 r.

Przez kilka następnych lat turysci korzystali z szopy przeznaczanej na wozownię, w której Towarzystwo Tatrzańskie urządziło kilka izb gościnnych i restaurację. W tej to właśnie wozowni /istniejącej nadal i służącej turystom do dziś - tańsze noclegi niż w budynku głównym/ obradował dziewięćdziesiąt lat temu międzynarodowy sąd rozjemczy rozpatrujący sprawę sporu granicznego nad Morskim Okiem pomiędzy Galicją a Królestwem Węgier.

W 1908 r. nad jeziorem stanęło nowe schronisko Towarzystwa Tatrzańkiego, istniejące do chwili obecnej, którego sylwetka zapadła w pamięć wielu już pokoleń ludzi gór.

Pierwszymi dzierżawcami nowego schroniska były siostry Regina i Elżbieta Górskie. Po nich władarką obiektu Stanisław Karpowicz, znany w swoim czasie zakopiański restaurator i kupiec, po nim zaś z kolei turysta i taternik, działacz TT i PTT - Teofil Janikowski /w latach 1923-1939/.

W latach wojny w budynku schroniska stacjonował przez pewien czas oddział Grenzschutzu. Niemcy wydzierżawili schronisko Zbigniewowi Skrodzkiemu, lecz praktycznie funkcję kierownika schroniska pełnił Tadeusz Kurek, artysta malarz z Zakopanego, który zatrudnił się jako pomocnik dzierżawcy, by uniknąć wywiezienia na roboty.

Już w kilka dni po wyzwoleniu, w lutym 1945 r. władze Polskiego Towarzystwa Tatrzańkiego wydelegowały w Tatry kilku krakowskich taterników z zadaniem objęcia i zabezpieczenia schroniska. Jeden z nich, był nim Czesław Łapiński, zajął się schroniskiem nad Morskim Okiem. Nie przypuszczał zapewne, że wiąże się z nim na całe następne czterdziestolecie. W roku 1983 Czesław Łapiński przeszedł na emeryturę, ale nadal pomagał w prowadzeniu schroniska kolejnemu kierownikowi, którym został... jego młodszy syn Wojciech. Po niespodziewanej śmierci Wojciecha Łapińskiego w 1985 r. ster nawy schroniskowej przejął jego żona Maria, prowadząca obiekt po dzień dzisiejszy.

Blisko osiemdziesiąt lat nieprzerwanej służby turystom i taternikom w trudnych warunkach spowodowało, że schronisko stanęło u progu śmierci technicznej. W 1984 r. przestało udzielać noclegów, parę lat później zamknięta została gastronomia. Ale oczywiście trudno było się pogodzić z myślą o likwidacji tego zasłużonego dla polskiej turystyki i taternictwa, dla polskiej kultury wreszcie, obiektu. W Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym została więc podjęta decyzja o generalnym remoncie schroniska.

Druga połowa lat osiemdziesiątych, to okres przewlekających się stosownych uzgodnień oraz projektowania. Kompleksowy projekt remontu został opracowany przez zespół krakowskich architektów i inżynierów, na czele którego stał dr inż. arch. Janusz Trojanowski. Projekt ten został wyróżniony w konkursie na projekt 1990 r. urządzonym przez Stowarzyszenie Architektów Polskich.

W sierpniu 1988 r. rozpoczęto roboty. Generalnym wykonawcą został krakowski oddział "Exbudu", który wszakże rychło zrezygnował z wykonawstwa i w rezultacie nowosądecki OZGT PTTK sam prowadził remont systemem gospodarczym przy pomocy prywatnych podwykonawców.

Sobota, 7 listopada 1992 r., stała się dniem, kiedy schronisko nad "perłą jezior tatrzańskich" ponownie powróciło do życia.

W godzinach rannych zaczęli przybywać nad Morskie Oko goście. Byli wśród nich przedstawiciele najwyższych władz Towarzystwa, jego rozmaitych jednostek i Oddziałów: Marek Dąbrowski - prezes Towarzystwa, wiceprezesi: Adam Chyżewski i Edward Kudelski, Wojciech Redzej - sekretarz generalny, Ryszard Dragowski - prezes Oddziału Zakopiańskiego, Władysław Stendera - prezes Oddziału Nowosądeckiego, Zbigniew Kresak - członek Zarządu Głównego, Edward Moskała /historyk schroniska nad Morskim Okiem/ i Jerzy W. Gajewski - wiceprezesi Komisji Turystyki Górskiej ZG, Zbigniew Siudak - prezes Komisji Narciarskiej ZG, przedstawiciele Oddziałów karpaccich Towarzystwa, kierownicy innych schronisk tatrzańskich, Stanisław Czubernat - wicedyrektor Tatrzańskiego Parku Narodowego, Maciej Krokowski - burmistrz Zakopanego, przedstawiciele Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki - dyrektorzy departamentów: Adam Jędras i Wiesław Roguski, przedstawiciel władz Bukowiny tatrzańskiej, przedstawiciele TOPR-u z Naczelnikiem Piotrem Malinowskim i wiele innych osób.

Kapryśna na ogół aura tatrzańska tym razem dostosowała się znakomicie do wymogów ekologiczności i umożliwiła przybyłym - jak rzadko kiedy - podziwianie pełni urody Morskiego Oka i jego otoczenia w fantastycznym wprost oświetleniu i przy niezwyklej przejrzystości powietrza.

Nieco po godzinie dziesiątej licznie zgromadzeni przed schroniskiem goście zaproszeni zostali na skynną werandę, gdzie rozpoczęła się uroczystość. Otworzył ją Ryszard Dragowski, prezes Oddziału PTTK w Zakopanem, witając przybyłych i przedstawiając w interesującym wystąpieniu zarys dziejów schroniska. Następnie Jerzy Kalarus, dyrektor OZGT w Nowym Sączu, zapoznał zebranych z pełną trudnością i przeciwnostwami historią remontu. Zakończywszy swe wystąpienie wręczył ogromny, symboliczny klucz od schroniska prezesowi Markowi Dąbrowskiemu, który z kolei przekazał go kierownikowi schroniska - Marii Łapińskiej, dokonując w ten sposób otwarcia schroniska. Dziękując władzom Towarzystwa, inwestorowi oraz wielu ludziom dobrej woli, bez których pomocy i pełnej oddania postawy nie byłoby tak wspaniałego efektu, Maria Łapińska powiedziała, że od chwili rozpoczęcia remontu marzyła o dniu, w którym nastąpi jego koniec.

Miłym akcentem było wręczenie medalu PTTK "Za pomoc i współpracę" dr inż. Januszowi Trojanowskiemu i jego małżonce mgr inż. Lidii Trojanowskiej w uznaniu ich wielkiego wkładu w prace nad projektem remontu.

Następnie nastąpiło uroczyste poświęcenie schroniska przez Ojca Leonarda Wawrzyniaka, dominikanina z sanktuarium Matki Bożej Jaworzynskiej Królowej Tatr na Wiktorówkach. Za kropidło służyła niewielka gałązka kosodrzewu. Po krótkiej, wspólnej modlitwie w intencji schroniska i pracujących w nim ludzi nastąpiło zwiedzanie obiektu.

Schronisko prezentuje się doprawdy znakomicie. Podczas remontu wymieniono ok. 80 procent ścian zewnętrznych, znaczną część dachu i całość jego pokrycia, zachowując jednak ze względu na zabytkowy charakter obiektu jego pierwotny wygląd. Schronisko otrzymało całkowicie nową klatkę schodową, odnowione wszystkie pokoje, poddasze oraz pozostałe pomieszczenia. Nowe jest wyposażenie. Drewniany wystrój wnętrza tworzy ciepłą, intymną atmosferę, sprzyjającą regeneracji sił po trudach wędrowania czy wspinaczki. Część noclegową zdobią fotografie tatrzańskie, bodaj najwybitniejszego obecnie polskiego fotografa Tatr - Ryszarda Ziema.

Użyte przez budowniczych środki impregnacyjne oraz zainstalowany specjalny, elektroniczny system przeciwpożarowy zabezpieczają schronisko przed pożarem, biologiczna oczyszczalnia ścieków, składająca się z dwóch biobloków, gwarantuje czystość wód Rybiego Potoku, ogrzewanie elektryczne zaś - czystość powietrza wokół schroniska.

Zwiedzanie schroniska zamknęło niejako oficjalną część uroczystości. Kolejnym punktem programu był skromny bankiet urządzony w sali jadalnej, podczas którego częstowano uczestników kanpkami, znakomitym żurkiem, oscypkiem, ciastami, kawą i herbatą. Przemówił prezes Marek Dąbrowski, wzniesiono również toasty /tradycyjną litworówką/ za powodzenie schroniska i za zdrowie jego szefowej. Wspomniano też Wandę, Czesława i Wojciecha Łapińskich, poprzednich gospodarzy schroniska, którzy niestety nie doczekali momentu jego ponownego otwarcia. Wspomniano wreszcie dawne czasy i epizody łączące się z Morskim Okiem. Głos zabrała też Barbara Morawska-Nowak, sekretarz Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego, która wspomniawszy najpierw własną młodość taternicką, wyraziła radość z powodu odremontowania schroniska i wskazała na pozytywne akcenty w działalności naszego Towarzystwa w górach, co - jej zdaniem - jest efektem swoistej konkurencji pomiędzy obu Towarzystwami. Grupowe zdjęcie wszystkich uczestników uroczystości na tle Mięgoszowieckich Szczytów wykonane przez zakopiańskiego fotografa p.Ryszarda Dybę było ostatnim jej akcentem.

/waw/

Mijająca kadencja mimo, że niezwykle trudna dla Towarzystwa, zaowocowała oddaniem członkom PTTK do użytkowania szeregu obiektów noclegowych.

Zakupiono i przeprowadzono remont generalny budynku na Dom Wycieczkowy w Rytrze i podobnie w Wetlinie.

Zakończono wieloletni remont Schroniska na Hali Krupowej i w Ustrzykach Górnych. Obok odbudowywanego po pożarze Schroniska na Prehyble oddano mały budynek /35 miejsc/ tzw. Jaśkówkę. Zakończono remonty obiektów w Spychowie i w Kazimierzu.

IV FORUM ODDZIAŁÓW KARPACKICH PTTK

Czwarte już spotkanie górskich oddziałów PTTK z terenu Karpat, zorganizowane 7 listopada 1992 r. tym razem w Zakopanem - zyskało oprawę szczególną. Obrady w Domu Turysty PTTK poprzedzone zostały uroczystością ponownego otwarcia po długim remoncie i renowacji - najbardziej w polskich górach utytułowanego obiektu - schroniska PTTK w Morskim Oku.

Zarówno powyższe istotne dla historii turystyki górskiej wydarzenie, jak i obrady już oficjalnie zinstytucjonalizowanej agendy naszego Towarzystwa przywołało w Tatry całe kierownictwo ZG PTTK oraz Biura ZG. Mieliśmy więc możliwość goszczenia w Zakopanem - Posła na Sejm RP i Prezesa ZG PTTK - Marka Dąbrowskiego, Wiceprezesa ZG - Adama Chyżewskiego i Edwarda Kudelskiego, Sekretarza Generalnego ZG - Wojciecha Redzeja, Sekretarza ZG PTTK - Halinę Mankiewicz oraz Szefa Zespołu Programowego Biura ZG - Annę Becker-Kulińską.

Niewątpliwym wpływ na przebieg dyskusji miało wystąpienie Prezesa Towarzystwa - Marka Dąbrowskiego mające charakter podsumowujący kończącą się kadencję obecnym władz PTTK, a z drugiej strony ukazujące bez żadnych ogródek problemy - z którymi Towarzystwo na codzień musi się borykać.

Miło nam było wszystkim usłyszeć ocenę, że oddziały wchodzące w skład Forum Oddziałów Karpackich PTTK mają utrwaloną pozycję tradycji i dorobku, a samo Forum jako struktura regionalna spełnia znakomicie swoją rolę.

Usłyszeliśmy również, iż w ostatnim czasie najistotniejsze dokonania PTTK przesunęły się na południe Polski - w góry.

Po Kongresie Krajoznawstwa Polskiego w Opolu /wrzesień 1990/ najważniejszymi wydarzeniami w życiu PTTK ostatnich lat stały się: przeniesienie i otwarcie w nowych siedzibach - Centralnej Biblioteki PTTK im.K.Kulwiecica w Warszawie i Centralnej Biblioteki Górskiej PTTK w Krakowie. W górach do użytku turystów oddano nowe schroniska: "Jaśkówkę" w Paśmie Radziejowej Beskidu Sądeckiego oraz praktycznie nowe - po generalnym remoncie schronisko PTTK na Hali Krupowej w Beskidzie Żywieckim. W ramach uroczystości Światowego Dnia Turystyki /30 września 1992/ oficjalnie rozpoczął służbę dla górskich turystów Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK w Krakowie przy ul. Jagiellońskiej 6/6a.

Przeprowadzono udane próby tworzenia nowych struktur międzyoddziałowych PTTK po rozwiązaniu Zarządów Wojewódzkich, a następnie Regionalnych Ośrodków Programowych - takich, jak Fundacja Oddziałów PTTK w woj.katowickim, czy właśnie nasze Forum.

Obecna sytuacja w kraju, a zwłaszcza wszechogarniające wszystkich trudności ekonomiczne mają duży wpływ także na to, co dzieje się w PTTK. W ciągu najbliższych lat nasze Towarzystwo może zamienić się w dosyć elitarną federację liczącą 150-200 oddziałów i nie więcej niż 150 000 członków. Dyskutowano nad rolą centrali wskazując na takie zadania jak reprezentowanie PTTK na zewnątrz, współpraca z administracją państwową, a przede wszystkim umiejętne koordynowanie zadań gospodarczych i merytorycznych inspirowanych przez Towarzystwo.

W obowiązujących na dziś realiach obecnego statutu i posiadania przez oddziały PTTK osobowości prawnej - szansę przetrwania i rozwoju mają jedynie te, które znajdą wiarygodne źródła finansowania. Większość dyskusji na Forum zajęły polemiki nad tym, czy oddział PTTK może funkcjonować - czy też nie - bez zaplecza działalności gospodarczej.

Przeważała jednak konkluzja, że w oddziale należy łączyć funkcje merytoryczne z gospodarczymi. Integracja programu z gospodarką jest dziś więc potrzebna, przy założeniu jednakże, umiejętnego sterowania obydwoma sferami - dla uzyskiwania dobrych i na czasie -

efektów programowych. Właśnie dlatego uczestnicy Forum poddali we wnioskach pod rozagę Komisji Statutowej Zjazdu Krajowego PTTK - pilną potrzebę zdefiniowania nowego modelu Towarzystwa w zakresie działalności statutowo-programowej.

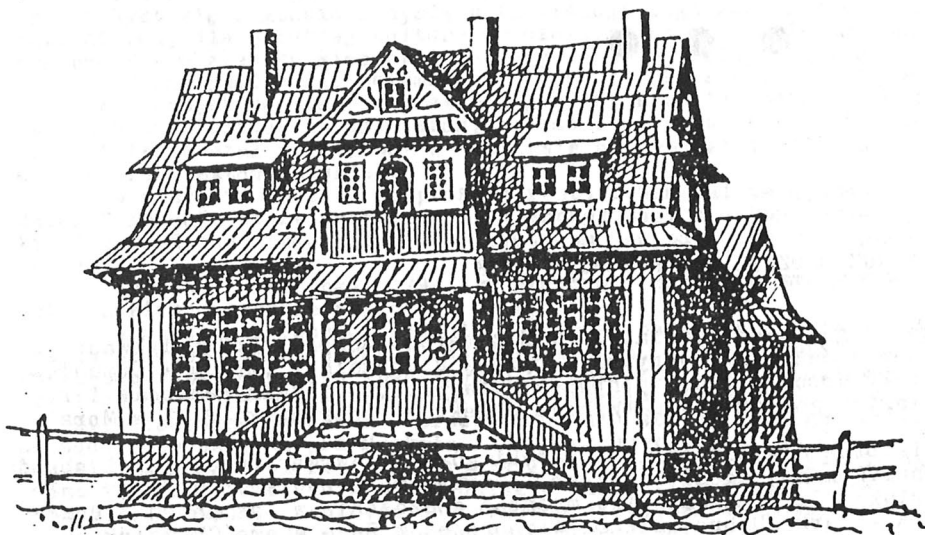
Krajowy Zjazd PTTK planowany na koniec lutego 1993 roku w Poznaniu będzie pierwszym od lat 20-u, na który przybędą delegaci wyłącznie z oddziałów. Jeżeli nie wezmą góry partykularne interesy poszczególnych regionów - szansa podjęcia konkretnych uchwał programowych - wydaje się niepowtarzalna. Połączenie opłacalnej i samofinansującej się działalności gospodarczej, a równocześnie dobrze ukształtowanego do realiów współczesności programu - będzie najistotniejsze.

Pamiętamy np., że w ostatnim okresie zniknęła gigantomania z lat 70-tych jawiąca się w postaci dużych imprez z silnym podtekstem politycznym. Przyszłość to między innymi elitarne akcje i imprezy oddziałów i klubów PTTK. Pomimo wielu trudności finansowych zachowana została w przeważającej części - najbardziej w PTTK wartościowa sfera działalności krajoznawczej. Kryzys w pracy wydawniczej można pokonywać m.in. promując aktywne wydawnictwa regionalne na skalę ogólnopolską. Dobrym przykładem jest tu miesięcznik "Na Szlaku" Oficyny Wydawniczej "Sudety" z Wrocławia.

PTTK pozostaje obecnie i nadal - jedną z największych organizacji społecznych w Polsce. Fakt ten powinien mobilizować - zwłaszcza przed zbliżającym się Zjazdem Krajowym wszystkich członków do identyfikowania się z problemami PTTK, włączania w efektywną i rzetelną pracę - wg. zasady: każdy na swoim odcinku zrobi - co najlepiej potrafi.

Prezes naszego Towarzystwa - Marek Dąbrowski - jak też zebrani na Forum prezesi oddziałów górskich z Karpat - pomimo licznych na codzień trudności i zagrożeń co do najbliższej przyszłości są jednak ostrożnymi optymistami. Z jednej strony zabezpieczeniem bytu naszego Towarzystwa jest znaczny majątek, jakim PTTK rozporządza - z drugiej - a to może jest jeszcze istotniejsze - mamy kapitał ludzki w postaci doświadczonej kadry działaczy społecznych.

Andrzej Matuszczyk

SCHRONISKO PTTK PRZY MORSKIM OKU

- położone na wysokości 1404 m n.p.m.
- zbudowane w roku 1908

Odznaki 25 Lat w PTTK
są do nabycia w Oddziale PTTK
"MAZOWSZE" ul. Litewska 11.13
00-589 Warszawa tel. 29-39-47

Dlaczego w PTTK ?

Polskie Towarzystwo Turystyczno Krajoznawcze jest *towarzystwem* ludzi, którzy połączyli się celem *wspólnego* uprawiania *wspólnych* zainteresowań.

Członkowie Towarzystwa:

- * znajdują radość we *wspólnym* obcowaniu z przyrodą i kulturą Polski;
- * na szlaku, *wspólnie*, pokonują trudności i przezwyciężają własne słabości udzielając sobie *wzajemnie* pomocy;
- * odczuwają wewnętrzną potrzebę respektowania kanonów ochrony przyrody;
- * tworzą i pomnażają, *wspólną* pracą, *wspólny* majątek Towarzystwa;

W Towarzystwie członkowie:

- * rozwijają *wzajemnie* swoją osobowość, obcując z ludźmi wybitnymi, kształtują swój charakter i rozwijają swoją wiedzę;
- * nawiązują i rozwijają trwałe kontakty towarzyskie, uczą się szacunku do drugiego człowieka i tolerancji dla jego zamiłowań i zwyczajów;
- * tworzą i rozwijają humanistyczne stosunek do przyrody, uczestniczą w powszechnym wychowywaniu ekologicznym;
- * poznają wartość *wspólnej* pracy i radość ze *wspólnego* dzieła

Towarzystwo:

- * poprzez poznanie rozbudza poczucie wartości Ojczyzny i świadomą, a nie wymuszoną, akceptację własnego kraju;
- * przygotowuje do uprawiania indywidualnej turystyki i zapewnia opiekę na szlaku, uczy kultury uprawiania turystyki, szerzy wiedzę o potrzebie równowagi ekologicznej;
- * chroni prawa członków do uprawiania indywidualnej turystyki, szczególnie na obszarach chronionych,
- * zapewnia swoim członkom przywileje w korzystaniu z schronisk Towarzystwa;
- * zabiega o ułatwienia w udostępnianiu obiektów i obszarów cennych krajoznawczo;

Polskie Towarzystwo Turystyczno Krajoznawcze zrzesza ludzi, dla których turystyka jest ważną częścią życia i którzy w Towarzystwie odnajdują drogę do samorealizacji.

R o l a Z G P T T K i j e g o K o m i s j i

Określanie roli Zarządu Głównego w obecnej "rzeczywistości statutowej" napotyka na cały szereg niedomówień i nieporozumień. Tym niemniej, należy możliwie szybko rozważyć wszystkie ewentualne koncepcje i wizje tej roli, bowiem na Zjeździe PTTK możemy spotkać się z ilością koncepcji zgodną z ilością Oddziałów uczestniczących w Zjeździe. Oczekiwania Oddziałów, a wręcz żądania kierowane do Zarządu Głównego oscylują, najogólniej rzecz biorąc, od domagania się dalszej liberalizacji praw Towarzystwa, aż po powrót do pewnych form nadzoru.

Zasadniczym celem Zarządu Głównego powinno być:

- *"ochrona praw członka Towarzystwa do indywidualnego realizowania swoich zainteresowań w różnych formach turystyki"* (zasadnicza myśl Uchwały poprzedniego Zjazdu Krajowego PTTK)
- *"tworzenie wspólnie z Oddziałami nowego kształtu Towarzystwa"*

Określając na nowo rolę i strukturę organizacyjną Zarządu Głównego należy pamiętać o malejącej, na skutek obniżania się stopy życiowej, aktywności społeczeństwa, oraz o ekonomicznych uwarunkowaniach funkcjonowania struktur zarządzania, jednym słowem o kosztach.

Należy bardzo precyzyjnie, statutowo, określić relacje pomiędzy organami naczelnymi Towarzystwa, ich wzajemne powinności oraz kompetencje. Istotne również jest określenie szczegółowych powiązań pomiędzy Zarządem Głównym i jego organami doradczymi, w tym precyzyjne określenie odpowiedzialności.

Należy, również statutowo, określić zakres koordynacji czy wręcz nadzoru przez ZG PTTK nad działalnością programową Oddziałów.

Wszystkie rozwiązania powinny zaowocować konsolidacją Towarzystwa wokół realizacji Uchwał Zjazdu i Uchwał Zarządu Głównego, zapewnić utrzymanie jednolitego ducha wszelkich uchwał i działań.

Pamiętając o potrzebie ochrony jednolitego systemu wartości i idei wykształtowanych przez Towarzystwo i jego prekursorów, o ochronie tradycji Towarzystwa, można nakreślić następujące szczegółowe zadania Zarządu Głównego PTTK :

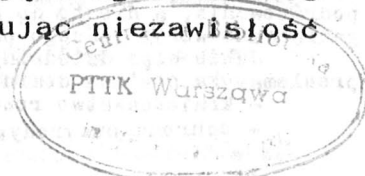
{1} określanie strategii działania całego Towarzystwa i hierarchii celów, przy jednoczesnym zapewnianiu tolerancji dla indywidualnych rozwiązań;

- {2} ochrona wspólnego majątku Towarzystwa;
- {3} ochrona jednolitej sieci szlaków turystycznych (szczególnie na obszarach chronionych);
- {4} kształtowanie w Towarzystwie modelu turystyki (szczególnie uprawianej na obszarach chronionych) i promowanie tegoż modelu w polskim społeczeństwie, kształtowanie wzorca turysty PTTK;
- {5} prezentowanie dokonań Towarzystwa społeczeństwu i reprezentowanie interesów Towarzystwa wobec administracji i wobec innych organizacji. ZG musi podejmować działania interwencyjne we wszystkich przypadkach zagrożenia interesów PTTK;
- {6} zdecydowane zajmowanie stanowiska oraz podejmowanie działań opiniotwórczych we wszystkich sprawach istotnych dla realizacji celów statutowych Towarzystwa;
- {7} podnoszenie rangi przynależności do PTTK;
- {8} podejmowanie działań integrujących Towarzystwo;
- {9} tworzenie liberalnego prawa wewnątrz-PTTKowskiego umożliwiającego realizację przez Oddziały własnych idei i pomysłów;
- {10} zapewnienie wysokiego poziomu merytorycznego kadry PTTK;
- {11} promowanie, również finansowe, wartościowych, zgodnych z duchem Uchwał Zjazdu i Uchwał ZG zamierzeń programowych Oddziałów Towarzystwa;
- {12} podejmowanie inicjatyw mających na celu stworzenie systemu wzajemnej asekuracji jednostek Towarzystwa prowadzących działalność gospodarczą;

Do realizacji nakreślonych wyżej celów i związanych z ich realizacją przemian niezbędne jest również wyraźne określenie przez Oddziały Towarzystwa ich oczekiwań od Zarządu Głównego, Oddziały powinny sprecyzować swoje oczekiwania i proponować konkretne rozwiązania, powinny podjąć odpowiedzialność za losy całego Towarzystwa. Niektóre Oddziały powinny zostać reprezentantem ogólnopolskich interesów Towarzystwa na swoim terenie.

Realizując wyżej wymienione zadania należy, między innymi:

- * ustalić, w Statucie i w regulaminach, zakres kompetencji (zakres obowiązków) i odpowiedzialności poszczególnych członków Zarządu Głównego oraz komisji i ich przewodniczących;
- * rozważyć połączenie komisji i rad ZG, celem uniknięcia wzajemnej konkurencyjności, mając na uwadze konsolidację wokół kierunków przyjętych w Deklaracji Ideowej PTTK (połączenie nie może mieć charakteru decyzji administracyjnej). Jednym z efektów scalenia komisji ZG powinno być powstanie silnego zespołu ochrony przyrody i zespołu ochrony wartości materialnych kultury narodowej (zespołów wykształcających jednolite stanowisko Towarzystwa)
- * wprowadzić do Statutu zapisy umożliwiające egzekwowanie przez Zarząd Główny powołania komisji (utrzymując niezawisłość w kreowaniu komisji);

- zmienić formułę komisji środowiskowych, komisje te powinny proponować sposoby realizacji oraz realizować w swoich środowiskach Deklarację Ideową PTTK i Uchwały Zjazdu oraz Uchwały ZG, a nie wyłącznie reprezentować środowisko (notabene koniecznie należy zmienić sposób powoływania Rady d/s młodzieży; powinni być w niej przedstawiciele młodzieży);

- przyjęc spójne zasady kreowania komisji ZG, umożliwiające powszechny udział w wyborach wszystkim *zainteresowanym*, oraz jednocześnie zapewniające możliwość kandydowania do komisji uznanym autorytetom w danej dyscyplinie i przedstawicielom Oddziałów;

- umożliwić tworzenie ogólnopolskich klubów specjalistycznych, (Zarząd Główny powinien zapewnić im adres i w miarę możliwości lokal na spotkania);

Efektom przekształceń powinno być zdecydowane usprawnienie pracy Zarządu Głównego. Poszczególne komisje powinny przygotowywać diagnozę i prognozę zjawisk, a Zarząd Główny PTTK powinien szybko podejmować decyzje. Innym efektem powinno być uzyskanie korzystniejszego wizerunku Zarządu Głównego PTTK, jako organu sprawnego w działaniu i organu o klarownym obliczu.

Zarząd Główny PTTK i jego komisje, oraz Oddziały Towarzystwa powinny społeczeństwu polskiemu kojarzyć się z konkretnymi ludźmi, ich osobowościami, ich dokonaniem, a nie tylko z ich funkcjami.

CZY POLSKIEMU TOWARZYSTWU TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZEMU
POTRZEBNA JEST OPIEKA NAD ZABYTKAMI?

W oddziałach Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego trwa dyskusja przed XIII Walnym Zjazdem Towarzystwa. Od tego jakich wybierzemy delegatów, jaki uchwalimy na Zjeździe program i statut oraz jakie wybierzemy naczelne władze zależeć będzie przyszłość naszego Towarzystwa. Przyszłość ta nie zapowiada się optymistycznie. Kurczą się ekonomiczne podstawy działalności, upadają prosperujące nieźle w przeszłości zakłady produkcyjne, biura obsługi ruchu turystycznego, biura turystyki zagranicznej PTTK. Zmiany są więc nieodwracalne. Wielka szkoda, że nie przeprowadzono ich wcześniej. Ale nawet te przeprowadzone w ostatnim czasie są mało skuteczne w zakresie ekonomicznym i trudne do przyjęcia w zakresie programowym. Powinniśmy więc we wszystkich ogniwach PTTK podjąć powszechną dyskusję nad tym, czym w obecnej sytuacji ma być nasze Towarzystwo, jaki powinien być skuteczny program, do kogo ma być on adresowany.

Jest chyba oczywiste, że PTTK nie może być dziś tak powszechną organizacją jak dawniej. Nie może też być organizacją tak uniwersalistyczną, obejmującą tyle rozległych dziedzin. Ale czy powinniśmy zrezygnować ze wszystkiego, co nie ma ścisłego związku z turystyką?

Nie tracąc specyfiki działalności poszczególnych oddziałów jak Towarzystwo powinniśmy skoncentrować naszą działalność na wybranych kierunkach pracy, na sprawach szczególnie ważnych dziś i stanowiących dotąd istotę działalności programowej. Sądzę, że niewybaczalnym błędem byłoby realizowanie pojawiającej się od czasu do czasu koncepcji ograniczającej działalność Towarzystwa do turystyki kwalifikowanej z zachowaniem tychże komisji jako najważniejszych dla turystów. Nie jest to szuszone. Uważam, że podział na turystykę pieszą, wodną, rowerową, motorową jest mało istotny. Jeśli ważna byłaby tylko sama forma podróżowania, a nie to co ohoilibyśmy obejrzeć na trasie, to nasze wyprawy mogłyby być organizowane wokół jednego parku, jednej miejscowości, a nawet jednego podwórka.

Jakie więc dziedziny powinny być zasadniczym przedmiotem naszej działalności, jaka problematyka powinna dominować w naszej pracy. Sądzę, że winno to być:

- krajoznawstwo rozumiane szeroko;
- ochrona przyrody;

- opieka nad zabytkami.

Opieka nad zabytkami i organizowanie muzealnictwa regionalnego legło u podstaw działalności PTT, PTK i PTTK. Ta wielka tradycja nie tylko nas zobowiązuje do dalszych działań, ale może być naszą siłą w programowaniu zadań dla członków i zdobywaniu uznania w społeczeństwie. Poszukując nowych możliwości programowych nie możemy zapominać, że idea społecznej opieki nad zabytkami odegrała niezwykle ważną rolę w patriotycznym wychowaniu społeczeństwa i miała głęboki wpływ na postawy turystów. Dlatego naszym zadaniem dawniej i dziś było i jest uświadomienie społeczeństwu, że piecza nad pomnikami przeszłości jest świętym obowiązkiem każdego Polaka. Ziemia uboga w zabytki, to ziemia niczyja, nie kształci i nie wzbogaca człowieka.

Wiem, że Komisje Opieki nad Zabytkami PTTK mogą liczyć na dalszą aktywność społecznych opiekunów zabytków, którzy mają ogromny udział w ochronie dziedzictwa kulturalnego. Społeczni opiekunowie zabytków w ciągu 40 lat uratowali od zniszczenia kilkanaście tysięcy zabytków nieruchomych i kilkadziesiąt tysięcy zabytków ruchomych. Bez ogromnego wysiłku i zaangażowania wielkich kwot pieniężnych członków Towarzystwa Właścicieli Zabytków, działającego od 10 lat przy naszej Komisji byłibyśmy ubożsi jako kraj, a wiele regionów straciłoby historyczny i zabytkowy walor. Zmiany w kraju wymagają podejmowania szerszych ogólnopolskich i regionalnych akcji, których celem byłoby ratowanie każdego elementu zabytkowej substancji. Powinniśmy inspirować działania dla stworzenia lepszych szans egzystencji zabytków w nowych warunkach społecznych i ekonomicznych. Po Zjeździe społecznych opiekunów zabytków PTTK i wojewódzkich konserwatorów zabytków skierowaliśmy odpowiednie wnioski do Sejmowej Komisji Kultury i Środków Przekazu.

Wydaje się, że tak istotny i szeroki program działań w zakresie społecznej opieki nad zabytkami nie może być realizowany tylko przez nas. Są tu możliwe działania dla wielu działaczy, dla wszystkich członków Towarzystwa. Celem turystyki jest nie tylko wędrowanie, ale też poznawanie, odkrywanie, przeżywanie. Krajoznawstwo łączy się nie tylko z relaksem, czynnym wypoczynkiem i rekreacją, ale powinno być okazją do zgłębiania otaczającego nas świata, jego zabytków i przyrody.

Jeśli chcemy mówić o oddziaływaniu na młodzież, o zorganizowanym wędrowaniu po kraju, to nie możemy pozbywać się bazy noclegowej, schronisk turystycznych, muzeów, ośrodków programowych. Jeśli stracimy muzea i regionalne pracownie krajoznawcze, to zginą ostatnie estoje działalności programowej Towarzystwa.

Nastawienie do działalności programowej powinno się radykalnie zmienić. Interesujący program Towarzystwa był i jest jego siłą. Nie możemy być obojętni wówczas, gdy doprowadzamy do likwidacji tego co w Towarzystwie jest najważniejsze, jest jego solą i istotą.

Nie możemy nie doceniać roli muzeów w programie PTTK. Doskonalenie metod działalności tych placówek i lepsze ich wykorzystanie w działalności Towarzystwa, zwłaszcza w zakresie krajoznawstwa, kolekcjonerstwa, przy współtworzeniu tras turystycznych, organizowaniu lekcji dla młodzieży powinno być troską wszystkich komisji opieki nad zabytkami i wszystkich ogniw PTTK. Baza muzeów służyć też może organizowaniu różnych imprez kulturalnych, spotkań, szkoleń, które powiększać będą nasze dochody. Dla nas, działaczy PTTK, utrwalenie tej liczącej się w muzealnictwie polskim tradycji staje się powinnością zawodową i społeczną. Komisje oddziałowe, kluby i koła oraz same muzea powinny na własną rękę poszukiwać możliwości dofinansowania z budżetu miast, gmin, sponsorów prywatnych i państwowych.

Główna Komisja Opieki nad Zabytkami powinna inspirować i koordynować działalność komisji oddziałowych oraz udzielać fachowej pomocy w sprawach trudnych i wymagających odpowiedzialnych decyzji. Równie istotnym jej działaniem winno pozostać szkolenie kadry oparte głównie na pracy społecznej członków Towarzystwa.

Chcielibyśmy, aby na temat naszej pracy i pracy społecznych opiekunów zabytków wypowiedziały się oddziały PTTK, aby przedstawiły nam swoje propozycje współpracy z Komisją Opieki nad Zabytkami ZG PTTK. Chcielibyśmy znać Wasze oczekiwania, aby w miarę możliwości sprostać tym oczekiwaniom. Z naszą Komisją współpracuje wielu wybitnych historyków sztuki, konserwatorów zabytków, etnografów, historyków, muzeologów i prawników, którzy poświęcają swój cenny czas dla realizacji wspólnej idei. Idei ratowania za wszelką cenę pomników naszej kultury.

Franciszek Midura

Przewodniczący Komisji
Opieki nad Zabytkami
ZG PTTK

PRZEDSTAWIAMY DELEGATOW NA
XIII WALNY ZJAZD
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZEGO

1. P A P R O T Kazimierz

- delegat z Oddziału PTTK w Nowej Dębie,
woj. tarnobrzeskie.
lat 57 - emeryt

W PTTK od 1968 r.

Prezes Oddziału w Nowej Dębie.

Przewodnik beskidzki, przewodnik turystyki
pieszej i górskiej.

Odznaczony: Złotą Honorową Odznaką PTTK,
Brązową Odznaką Zasłużony Działacz
Turystyki.

2. O P A L I Ń S K I Marian

- delegat z Oddziału PTTK "Gwarek" w Mys-
łowicach, woj. katowickie.
lat 60 - emeryt

W PTTK od 1958 r.

Wiceprezes Zarządu Oddziału "Gwarek" w Mys-
łowicach.

3. T A R C Z Y Ń S K A Ludmiła

- delegat z Oddziału PTTK przy Elektrowni Del-
na Odra-Nowe Czarnowe, woj.szczecińskie.
lat 54 - elektronik

W PTTK od 1957 r.
Prezes Oddziału, instruktor krajoznawstwa
regionalnego.

Odnaczenia: Złotą Honorową Odznaką PTTK.

4. Ł A P I Ń S K I Kazimierz

- delegat z Oddziału Zakł.PTTK przy ZNTK-Łapy,
woj.biłостоцkie.
lat 53 - inż.budow.lądowego

W PTTK od 1964 r.
Prezes Zarządu Oddziału. Przewodnik, przedsew-
nik, organizator turystyki.

5. D O M A G A Ł A Grzegorz

- delegat z Oddziału PTTK w Dzierżonowie,
woj.wałbrzyskie.
lat 22 - ekonomista

W PTTK od 1984 r.

Członek Zarządu Oddziału PTTK w Dzierżonowie.
Organizator turystyki.

6. J A S K U Ł A Marian

- delegat z Oddziału Zakł.PTTK "Meblarz" przy
SFM w Swarzędzu, woj.poznańskie.
lat 60 - technik

W PTTK od 1956 r.

Prezes Oddziału PTTK "Meblarz" w Swarzędzu,
Członek Zarządu Głównego PTTK.
Przewodnik turystyki pieszej i górskiej, ins-
truktor krajoznawstwa, strażnik ochrony przy-
rody, organizator turystyki zakładowej, wykła-
dowca. Autor licznych artykułów nt. krajoznaw-
stwa i turystyki w prasie zakładowej.

Odnaczenia: Złotą Odznaką Zasłużony Działacz
Turystyki, Złotą Honorową Odznaką
PTTK, Odznaką Zasłużony dla woj.
katowickiego i poznańskiego.

7. P Ę K A Ł A Zbigniew Wacław

- delegat z Oddziału PTTK im.M.Radwana przy Hu-
cie "Ostrowiec" w Ostrowcu Św., woj.kieleckie.
lat 46 - nauczyciel

W PTTK od 1973 r.

Prezes Zarządu Oddziału PTTK od 1979 r. do
chwili obecnej.

Przewodnik turystyczny, przewodnik turystyki
pieszej nizinnej i górskiej.

Odnaczenia: Srebrną Odznaką Zasłużony Działacz
Turystyki, Złotą Honorową Odznaką
PTTK, Odznaką za Zasługi dla Kiele-
czyzny, Odznaką Zasłużony Działacz
Kultury.

8. D O N I E C Ryszard

- delegat z Oddziału PTTK w Kozienicach, woj.ra-
dostkie.
lat 50 - inż.energetyk

W PTTK od 1955 r.

Prezes Zarządu Oddziału PTTK w Kozienicach.

9. M A Ś L A N K O Grzegorz

- delegat z Oddziału Międzyuczelnianego PTTK
w Poznaniu.
lat 30 - prawnik

W PTTK od 1983 r.

Prezes Zarządu Oddziału Międzyuczelnianego.
Przewodnik turystyki pieszej i górskiej, orga-
nizator turystyki, strażnik ochrony przyrody.

10. L Í P I A R Z Stanisław

- delegat z Oddziału Zakł.PTTK "Rokita" w Brze-
gu Dolnym, woj.wrocławskie.
lat 53 - mgr pedagogiki

W PTTK od 1973 r.

Prezes Zarządu Oddziału w latach 1987-1992,
Organizator turystyki.

11. W I N T E R Stanisław

- delegat z Oddziału PTTK w Kryniocy, woj.nowe-
sądeckie.
lat 50 - nauczyciel

W PTTK od 1962 r.

Prezes Zarządu Oddziału PTTK w Kryniocy od 1981 r.
do chwili obecnej. Przewodnik beskidzki i tere-
nowy kl.I, przewodnik turystyki górskiej i kaja-
kowej.

Odnaczenia: Złotą Odznaką Zasłużony Działacz Tu-
rystyki, Złotą Honorową Odznaką PTTK,
Złotą Odznaką Zasłużony dla woj.nowe-
sądeckiego, Medalem Komisji Edukacji
Narodowej.

12. KRZYŻANOWSKI Tadeusz

- delegat z Oddziału PTTK w Kościanie, woj. łeżycz-
skie
lat 39 - tech. elektryk

W PTTK od 1971 r.
Prezes Zarządu Oddziału w Kościanie.
Przedownik turystyki kolarskiej.

13. KIEŚ Henryk

- delegat z Oddziału PTTK w Świętochłowicach,
woj. katowickie.
lat 49 - mgr rekreacji

W PTTK od 1975 r.
Prezes Zarządu Oddziału PTTK. Członek Regional-
nej Rady Prezesów Oddziałów woj. katowickiego.
Organizator turystyki, strażnik ochrony przyrody.

Odnaczeni: Brązową Odznaką Zasłużony Działacz
Turystyki, Złotą Honorową Odznaką
PTTK, Złotą Odznaką Zasłużony dla
rozwoju woj. katowickiego, Medal Za-
służonemu dla Turystyki Zakładowej.

14. POLAK Andrzej

- delegat z Oddziału PTTK w Prudniku, woj. opolskie.
lat 39 - nauczyciel

W PTTK od 1973 r.
Prezes Zarządu Oddziału PTTK w Prudniku.
Przedownik turystyki pieszej i górskiej.

Odnaczeni: Brązową Odznaką Zasłużony Działacz
Turystyki, Srebrną Honorową Odznaką
PTTK, Złotą Odznaką Zasłużony w Pra-
cy wśród młodzieży.

Z PRAC PREZYDIUM ZG PTTK

UCHWAŁA Nr 165/92

§ 4.

Prezydium Zarządu Głównego PTTK z dnia
13.11.1992 r.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

w sprawie: powołania spółki "Przedsiębiorstwo
Turystyczne PTTK Mazury" sp.z
o.o. z siedzibą w Olsztynie.

PREZYDIUM ZG PTTK

Na podstawie Uchwały nr 24/XII/90
Zarządu Głównego PTTK z dnia 8.12.1990 r.,
Prezydium ZG PTTK postanawia:

§ 1.

1. Powołać jednoosobową spółkę PTTK pod fir-
mą "Przedsiębiorstwo Turystyczne PTTK Ma-
zury" spółka z ograniczoną odpowiedzialno-
ścią z siedzibą w Olsztynie.
2. Wnieść do spółki aport w wysokości 21.478
milionów zł., składający się z majątku wy-
mienionego w załączniku nr 1 do Uchwały.
3. Powierzyć spółce w zarząd powierniczy ma-
jątek wymieniony w załączniku nr 2 do Uch-
wały.

§ 2.

1. Zbyć Domów Wycieczkowych PTTK w Olszty-
nie, Piławkach, Lidzbarku Warm., Hajnówce,
Wilkasach, Staniu Wodnych w Strzelcach i
Węgorzewie, Ośrodek Campingowego PTTK w
Pieokach, campingu w Olsztynie, budynku
OZGT w Olsztynie, nieruchomości ZRB Olsz-
tyn wymaga uzyskania zgody Zgromadzenia
Wspólników.
2. PTTK posiada prawo pierwokupu obiektów
wymienionych w pkt.1 w przypadku rozwiąza-
nia spółki.
3. Ustalenia zawarte w pkt.1,2 należy wpro-
wadzić do aktu założycielskiego spółki.

§ 3.

Zobowiązać Sekretarza Generalnego ZG PTTK
do realizacji niniejszej Uchwały.

Załącznik Nr 1

WYKAZ OBIEKTÓW WCHODZĄCYCH W SKŁAD
APORTU SPÓŁKI "PRZEDSIĘBIORSTWO TU-
RYSTYCZNE PTTK MAZURY" Z SIEDZIBĄ
W OLSZTYNIE

1. Dom wycieczkowy w Olsztynie	1.884 mln zł
2. Dom wycieczkowy w Piławkach	697 mln zł
3. Dom wycieczkowy w Lidzbarku Warmińskim	512 mln zł
4. Dom wycieczkowy w Hajnówce	4.417 mln zł
5. Dom wycieczkowy w Wikasach	1.473 mln zł
6. Ośrodek Campingowy w Pieo- kach	3.500 mln zł
7. Camping w Olsztynie	3.145 mln zł
8. Stanica Wodna "Strzelce"	472 mln zł
9. Stanica Wodna w Węgorzewie	1.330 mln zł
10. Budynek OZGT w Olsztynie	721 mln zł
11. Nieruchomość ZRB w Olszty- nie	3.327 mln zł
	<u>21.478 mln zł</u>

Kapitał zakładowy spółki wyne-
si 22 mld zł w tym:

gotówka 522 mln zł
środki niepieniężne 21.478 mln zł

WYKAZ OBIEKTÓW OBJĘTYCH ZARZĄDEM
POWIERNICZYM SPÓŁKI Z O.O. "PRZED-
SIEBIORSTWO TURYSTYCZNE PTTK MAZU-
RY" Z SIEDZIBĄ W OLSZTYNIE

1. Dom Wycieczkowy Ruciane Nida,
ul. Mazurska 16
2. Dom Wycieczkowy Ostrołęka,
ul. Wioślarska 2
3. Dom Wycieczkowy Lidzbark Warmiński,
Wysoka Brama
4. Ośrodek Turystyki Wodnej Iżawa,
ul. Sienkiewicza 7
5. Stanica Wodna Pasym, ul. Kościuszki
6. Stanica Wodna Stare Jabłonki
7. Ośrodek Turystyki Wodnej "Kamień"
Ukta 22
8. Stanica Wodna "Czaple" Ruciane Nida
9. Stanica Wodna "Babięta", Nawłady
10. Stanica Wodna "Krutuń", Stare Jabłonki
11. Stanica Wodna Spychowo
12. Stanica Wodna "Zgon", Stare Kiełbenki
13. Ośrodek Turystyki Ruciane Nida,
Aleja Wozasów 17
14. Stanica Wodna "Bieńki", Grabowo
15. Stanica Wodna "Nowy Most", Ukta
16. Stanica Wodna Ukta
17. Stanica Wodna Sorkwity

UCHWAŁA Nr 166/92

Prezydium Zarządu Głównego PTTK z dnia
13.11.1992 r.

w sprawie: powołania spółki "Sudeckie Hotele
i Schroniska PTTK" sp. z o.o.
z siedzibą w Jeleniej Górze.

Na podstawie Uchwały nr 24/XII/90
Zarządu Głównego PTTK z dnia 8.12.1990 r.,
Prezydium ZG PTTK postanawia:

§ 1.

1. Powołać spółkę PTTK pod firmą "Sudeckie
Hotele i Schroniska PTTK" spółka z ogra-
niczoną odpowiedzialnością z siedzibą w
Jeleniej Górze.
2. Wnieść do spółki aport w wysokości 4.903
milionów zł., składający się z majątku
wymienionego w załączniku nr 1 do Uchwały
3. Powierzyć spółce w zarząd powierniczy ma-
jątek wymieniony w załączniku nr 2 do Uch-
wały.
4. Wydzierżawić spółce Zakład Usług Budowlanych
i Technicznych w Kowarach.

§ 2.

1. Zbycie Domu Wycieczkowego PTTK w Jeleniej
Górze, Domu Turysty PTTK w Wałbrzychu,
bacówki PTTK "Pod Trójgarbem", schroniska
PTTK "Kochanówka", parceli na Przełęczy
Kowarskiej wymaga uzyskania zgody Zgroma-
dzenia Wspólników.
2. PTTK posiada prawo pierwokupu obiektów wy-
mienionych w pkt.1 w przypadku rozwiąza-
nia spółki.
3. Ustalenia zawarte w pkt.1,2 należy wpre-
wadzić do aktu założycielskiego spółki.

§ 3.

Maszyny stanowiące wyposażenie Zakładu
Usług Budowlanych i Technicznych w Kowa-
rach sprzedać po cenie ewidencyjnej spółce
z o.o. "Szkola Górską Przewodnictwa i Nar-
ciarstwa" z siedzibą w Karpaczu.

§ 4.

Zobowiązać Sekretarza Generalnego ZG PTTK
do realizacji niniejszej Uchwały.

§ 5.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PREZYDIUM ZG PTTK

SKŁAD APORTU SPÓŁKI Z O.O.
"SUDECKIE HOTELE I SCHRONISKA PTTK"
Z SIEDZIBĄ W JELENIEJ GÓRZE

1. Budynek administracyjny w Jeleniej Górze	376.500.000
2. Dom wycieczkowy w Jele- niej Górze	735.000.000
3. Bacówka "Pod Trójgarbem" w Lubominie	987.000.000
4. Schronisko "Kochanówka" w Piechowicach	321.500.000
5. Dom Turysty w Wałbrzychu	1.043.000.000
6. Parcela na Przełęczy Kowarskiej	27.000.000
7. Wyciąg orczykowy	1.351.000.000
8. Komputer z drukarką Epson	11.500.000
9. Samochód osobowy Fiat 125	5.300.000
10. Samochód Żuk - izoterma	17.000.000
11. Samochód UAZ	7.000.000
12. Samochód UAZ	6.200.000
13. Samochód Jelcz	7.000.000
14. Skuter śnieżny Buran	8.000.000
	<hr/>
	4.903.000.000

Kapitał zakładowy Spółki wynosi	5.000.000.000 zł
w tym: składniki niepieniężne	4.903.000.000 zł
gotówka	97.000.000 zł

podział składników gotówkowych aportu:	47 mln zł - PTTK z sie- dzibą w War- szawie
	50 mln zł - Oddział PTTK "Sudety Za- chodnie" w Jeleniej Gó- rze.

Załącznik Nr 2

WYKAZ OBIEKTÓW OBJĘTYCH
ZARZĄDEM POWIERNICZYM
SPÓŁKI "SUDECKIE HOTELE
I SCHRONISKA PTTK"

1. Dom Turysty PTTK w Karpaczu.
2. Schronisko "Perła Zachodu" w Siędlęcinie.
3. Dom Wycieczkowy "Złota Jama" w Szklarskiej
Porębie.
4. Schronisko "Pod Łabskim Szczytem" w
Szklarskiej Porębie.
5. Schronisko "Na Halli Szreniokiej" w
Szklarskiej Porębie.
6. Schronisko "Odrodzenie" w Przesiece.
7. Schronisko "Strzecha Akademicka" w
Karpaczu.
8. Schronisko "Czartak" w Czarnkowie.
9. Dom Turysty w Szczawnie Zdroju.
10. Schronisko "Andrzejówka" w Rybnicy Leśnej
11. Dom Wycieczkowy w Polanicy Zdroju.
12. Schronisko "Jagoda" w Spalanej.
13. Schronisko "Maria Śnieżna" w Międzygórzu.
14. Schronisko "Na Śnieżniku" w Międzygórzu.
15. Schronisko "Na Stogu Izerskim" w Świe-
radowie Zdroju.
16. Schronisko Orlica I i II w Zieloncu.
17. Schronisko "Pasterka" w Pasterce.
18. Schronisko "Pod Muflonem" w Dusznikach.
19. Schronisko "Srebrna Góra" w Srebrnej Gó-
rze.
20. Schronisko "Zygmuntówka" w Jugowie.
21. Schronisko "Na Szczelińcu" w Karłowcu.
22. Dom Wycieczkowy "Harcówka" w Wałbrzychu.
23. Parcela na Polanie Bronka Czecha.

UCHWAŁA Nr 170/92

Prezydium Zarządu Głównego PTTK z dnia 13.11.1992 r.

w sprawie: zmiany nazwy, zmiany siedziby, podwyższenia kapitału zakładowego oraz rozszerzenia form działania sp. z o.o. "Foto-Pam" Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe PTTK" z siedzibą w Chodzieży.

Na podstawie Uchwały Nr 24/XII/90 Zarządu Głównego PTTK z dnia 8.12.1990 r. Prezydium ZG PTTK postanawia:

§ 1.

1. Zmienić nazwę, przenieść siedzibę, rozszerzyć formy działania oraz podwyższyć kapitał zakładowy sp. z o.o. "Foto-Pam Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe PTTK" z siedzibą w Chodzieży.
2. Nazwa spółki otrzymuje brzmienie: "Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe PTTK" z siedzibą w Poznaniu.
3. Zakres działania spółki rozszerzyć o działalność prowadzoną przez OZGT PTTK w Poznaniu.
4. Wnieść do spółki aport w wysokości 1.525 milionów zł., składający się z Domu Wycieczkowego PTTK w Kaliszu.
5. Podwyższyć kapitał zakładowy spółki o wartość wniesionego aportu /zał.nr 1/ oraz o składniki gotówkowe OZGT PTTK w Poznaniu.

wynikające z bilansu za III kwartały 1992 roku.

6. Powierzyć spółce w zarząd powierniczy majątek wymieniony w załączniku nr 2 do Uchwały.

§ 2.

1. Powiększyć aport spółki o Dom Turysty PTTK w Poznaniu i OTW PTTK w Boszkowie po uregulowaniu stanu prawnego.
2. Powiększyć kapitał założycielski spółki o wartość obiektów wymienionych w pkt.1.

§ 3.

1. Życie Domu Turysty PTTK w Poznaniu, Domu Wycieczkowego PTTK w Kaliszu, OTW PTTK w Boszkowie wymaga uzyskania zgody Zgromadzenia Wspólników.
2. PTTK posiada prawo pierwokupu obiektów wymienionych w pkt.1 w przypadku rozwiązania spółki.
3. Ustalenia zawarte w pkt.1,2 należy wprowadzić do aktu założycielskiego spółki.

§ 3.

Zobowiązać Sekretarza Generalnego ZG PTTK do realizacji niniejszej Uchwały.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PREZYDIUM ZG PTTK

Załącznik nr 1

Wykaz środków trwałych stanowiących aport w spółce "Foto-Pam" Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe PTTK w Chodzieży

<u>Nazwa środka trwałego</u>	<u>Wartość brutto</u>	<u>Umerzenie</u>	<u>Wartość netto</u>
1. Wycinarka	16.837.786,-	16.837.786,-	-
2. Krajarka	21.574.162,-	12.584.898,-	8.909.264,-
3. Guzikarka	7.032.810,-	4.175.619,-	2.857.191,-
4. Overlok "Textima"	7.690.348,-	4.566.181,-	3.124.167,-
5. Maszyna do szycia	6.301.481,-	3.479.015,-	2.822.466,-
6. Maszyna do szycia	6.301.481,-	3.479.015,-	2.822.466,-
7. Stebnówka	5.708.100,-	2.616.114,-	3.091.986,-
8. Stebnówka	5.708.100,-	2.616.114,-	3.091.986,-
9. Stebnówka	5.708.100,-	2.616.114,-	3.091.986,-
10. Stebnówka	5.708.100,-	2.616.114,-	3.091.986,-
11. Stebnówka	5.708.100,-	2.616.114,-	3.091.986,-
12. Wycinarka	27.522.099,-	10.091.420,-	17.430.679,-
13. Stebnówka	3.472.106,-	1.410.563,-	2.061.543,-
14. Stebnówka	3.472.106,-	1.410.563,-	2.061.543,-
15. Stebnówka	3.472.106,-	1.410.563,-	2.061.543,-
16. Stebnówka	3.472.106,-	1.410.563,-	2.061.543,-
17. Stebnówka	3.472.106,-	1.410.563,-	2.061.543,-
18. Stebnówka	3.472.106,-	1.410.563,-	2.061.543,-
19. Stebnówka	3.472.106,-	1.410.563,-	2.061.543,-
20. Wytwornica pary	3.316.258,-	958.924,-	2.357.334,-
21. Overlok	9.785.770,-	3.058.110,-	6.727.660,-
22. Overlok	9.785.770,-	3.058.110,-	6.727.660,-
	<u>168.993.244,-</u>	<u>85.243.600,-</u>	<u>83.749.644,-</u>

W akcie założycielskim spółki "Foto-Pam" zaakrąglone składniki majątkowe
do 83.000.000 zł.
APORT GOTÓWKA
Kapitał zakładowy Spółki "Foto-Pam" 83.000.000 zł. + 2.000.000 zł. = 85 mln zł.
dopłata: DW Kalisz 1.525.000 zł.
gotówka OZGT Poznań 90.000.000 zł.

Kapitał zakładowy Spółki "Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe PTTK"
z siedzibą w Poznaniu wynosi 1.700.000.000 zł.
w tym składniki niepieniężne 1.608.000.000 zł.
gotówka 92.000.000 zł.

Załącznik nr. 2

WYKAZ OBIEKTÓW OBJĘTYCH ZARZĄDEM POWIERNICZYM SPÓŁKI
"PRZEDSIĘBIORSTWO PRODUKCYJNO-USŁUGOWO-HANDLOWE PTTK" W POZNANIU

1. Dom Turysty PTTK w Poznaniu, Stary Rynek 91
2. Ośrodek Turystyczny PTTK w Chodzieży, ul. Strzelecka 17
3. Ośrodek Turystyki Wodnej PTTK w Boszkowie

UCHWAŁA Nr 171/92

Prezydium Zarządu Głównego PTTK z dnia
13.11.1992 r.

w sprawie: nowelizacji regulaminów kadry
programowej PTTK.

I. Na podstawie art. 31 ust. 2 pkt. 3 Statutu
PTTK oraz na podstawie Uchwały nr 61/X/84
ZG PTTK w sprawie "Systemu kształcenia w
PTTK", Prezydium Zarządu Głównego PTTK
uchwala nowelizowane regulaminy kadry
programowej PTTK:

1. opiekuna przyrody PTTK, stanowiący
załącznik nr 1 do niniejszej Uchwały;
2. instruktora ochrony przyrody PTTK,
stanowiący załącznik nr 2 do niniej-
szej Uchwały;
3. instruktora krajoznawstwa PTTK stano-
wiący załącznik nr 3 do niniejszej
Uchwały.

II. Uchyla się dotychczas obowiązujące regu-
laminy:

1. opiekuna przyrody PTTK uchwalonego
Uchwałą nr 70/87 Prezydium ZG PTTK
z dnia 30.09.1987 r.;
2. instruktora ochrony przyrody PTTK
uchwalonego Uchwałą nr 62/87 Prezydium
ZG PTTK z dnia 28.08.1987 r.;
3. instruktora krajoznawstwa PTTK uchwa-
lonego Uchwałą nr 62/87 Prezydium ZG
PTTK z dnia 28.08.1987 r.

III. Uchwała wchodzi w życie z dniem podję-
cia.

PREZYDIUM ZG PTTK

Załącznik nr. 1

REGULAMIN

Opiekuna Przyrody PTTK

Rozdział I

Zasady ogólne

§ 1.

Opiekun przyrody PTTK jest członkiem kadry
PTTK.

§ 2.

Celem działania opiekuna przyrody PTTK jest

rehabilitację i opiekę nad powierzonym mu obiek-
tem przyrodniczym oraz pomoc w tym zakresie
organom państwowym.

§ 3.

Opiekun powinien:

- a/ dokładać wszelkich starań, aby powierzony
mu obiekt uchronić od niszczącej działalno-
ści zarówno sił naturalnych, jak i człowie-
ka;
- b/ popularyzować zawsze i wszędzie ideę och-
rony przyrody i naturalnego środowiska
człowieka.

§ 4.

Spółeczni opiekunowie przyrody, powoływani
przez wojewódzkich konserwatorów przyrody
zgodnie z art 49 Ustawy z dn. 16 października
1991 r. nie są członkami kadry PTTK.

Rozdział II

Warunki uzyskania uprawnień "Opieku-
na przyrody PTTK"

§ 1.

Opiekunem może zostać osoba, która:

- a/ interesuje się problemami ochrony przyro-
dy i naturalnego środowiska człowieka oraz
posiada odpowiedni zasób wiedzy i umiejęt-
ności;
- b/ wyraża ochotę pracy społecznej;
- c/ ukończyła 18 rok życia;
- d/ posiada pełne prawa obywatelskie.

§ 2.

Można również powołać zbiorowego opiekuna
przyrody PTTK:

- a/ opiekunem zbiorowym może być każdy zorga-
nizowany zespół osób zrzeszonych w PTTK,
- b/ opiekuna zbiorowego reprezentuje osoba,
która uzyskuje wszelkie prawa opiekuna
indywidualnego. Jeśli jest to zespół mł-
dzieży szkolnej /SKKT/, to reprezentantem
jej jest opiekun SKKT lub inna osoba opi-
kująca się tą grupą młodzieży z ramienia
szkoły.

§ 3.

- a/ Opiekuna przyrody PTTK powołuje oddziałowa
lub regionalna komisja ochrony przyrody w
porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem
przyrody. Również w zakresie przydziału
obiektem, nad którym opiekun ma sprawować
pieczę, komisja działa w porozumieniu z
wojewódzkim konserwatorem przyrody.
- b/ Opiekun otrzymuje legitymację wystawioną

przez właściwe organa PTTK i potwierdzoną przez właściwego konserwatora przyrody; wraz z legitymacją opiekun otrzymuje specjalny znaczek do noszenia na widocznym miejscu.

- o/ Jeśli idzie o opiekunów zbiorowych, legitymację otrzymuje reprezentant zespołu. Członkowie zespołu uprawnieni są do noszenia specjalnej odznaki organizacyjnej oraz mogą otrzymać zaświadczenie o przynależności do zespołu.

§ 4.

Ewidencję opiekunów przyrody PTTK prowadzi oddziałowe i regionalne komisje ochrony przyrody PTTK.

Rozdział III

Zadania opiekuna przyrody PTTK

§ 1.

Do zadań opiekuna należy:

- a/ Stałe doglądanie i kontrola stanu obiektu powierzonego jego opiece. W razie jakichkolwiek uszkodzeń, zagrożeń lub zmian w otoczeniu powierzonego jego opiece obiektu powinien jak najprędzej o tym powiadomić właściwą komisję ochrony przyrody i wojewódzkiego konserwatora przyrody, a w przypadkach nagłych, kiedy potrzebna jest szybka interwencja - organa policji. Obowiązek ten w przypadkach nagłych dotyczy również obiektu nie będącego pod bezpośrednią jego opieką.
- b/ Ścisła współpraca z najbliższą terenową komisją ochrony przyrody i z wojewódzkim konserwatorem przyrody.
- c/ Podejmowanie prac porządkowych i zabezpieczających przy obiekcie powinno być uzgodnione z właściwym konserwatorem przyrody.
- d/ Gromadzenie wszelkich informacji, opisów itp. na temat powierzonego mu obiektu.
- e/ Nadsyłanie raz do roku do oddziałowej lub regionalnej komisji ochrony przyrody PTTK sprawozdania o stanie obiektu powierzonego jego opiece i ewentualnie o zaszytych w nim zmianach.
- f/ Uczestniczenie w szkoleniach i naradach opiekunów przyrody PTTK organizowanych przez KOP ZG PTTK lub wojewódzkich konserwatorów przyrody.

§ 2.

Opiekun, jeśli nie ma specjalnych do tego pełnomocnictw od wojewódzkiego konserwatora przyrody, nie jest upoważniony do samodzielnego wydawania jakichkolwiek zarządzeń i nakazów.

Rozdział IV

Zasady weryfikacji opiekunów przyrody PTTK

§ 1.

Opiekunowie powoływani są na czas nieokreślony; ważność legitymacji powinna być przez wystawcę corocznie potwierdzona.

§ 2.

Decyzję o pozbawieniu uprawnień opiekuna lub

reprezentanta zespołu opiekunów podejmuje oddziałowa lub regionalna komisja ochrony przyrody w przypadkach:
- nieprzestrzeganie niniejszego regulaminu,
- wykluczenia z grona członków PTTK,
O pozbawieniu uprawnień opiekuna przyrody PTTK powinien być powiadomiony wojewódzki konserwator przyrody.

§ 3.

Odwołania od decyzji oddziałowej lub regionalnej komisji ochrony przyrody rozstrzyga oddziałowy Sąd Koleżeński PTTK.

Rozdział V

Kształcenie opiekunów przyrody PTTK

§ 1.

- a/ Opiekunowie kształceni są na kursach specjalistycznych. Szkolenie specjalistyczne należy odbyć po przeprowadzeniu szkolenia ogólnego.
- b/ Specjalistyczna część kursu jest organizowana przez zarządy oddziałów PTTK w porozumieniu z wojewódzkimi konserwatorami przyrody. Kadrą prowadzącą zajęcia, zarówno w części ogólnej jak i specjalistycznej kursu, są wykładowcy PTTK, instruktorzy ochrony przyrody, strażnicy ochrony przyrody oraz merytoryczni pracownicy wojewódzkiego konserwatora przyrody.

§ 2.

Egzaminy końcowe realizowane są w ramach specjalistycznych wycieczek lub za pomocą innych metod pozwalających sprawdzić umiejętności praktycznego wykorzystania zdobytych wiadomości.

§ 3.

Programy szkolenia specjalistycznego dostosowane do potrzeb regionu opracowuje oddziałowa lub regionalna komisja ochrony przyrody w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem przyrody. Programy podlegają zatwierdzeniu przez KOP ZG PTTK.

§ 4.

Oddziałowa lub regionalna komisja ochrony przyrody oprócz szkolenia specjalistycznego organizuje doszkalanie opiekunów w formie spotkań konsultacyjnych, konferencji itp. Doszkalanie powinno być organizowane nie rzadziej niż co 2 lata.

Rozdział VI

Postanowienia końcowe

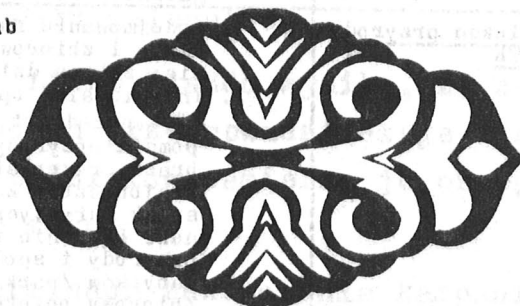
§ 1.

Interpretacja niniejszego regulaminu należy do Prezydium ZG PTTK.

§ 2.

Niniejszy regulamin wchodzi w życie z dniem zatwierdzenia i jednocześnie traci moc wszystkie dotychczasowe regulaminy społecznego opiekuna przyrody PTTK.

PREZYDIUM ZG PTTK

**RAMOWY PROGRAM KSZTAŁCENIA
OPIEKUNA PRZYRODY PTTK**

/12 godzin/

Lp.	Program kształcenia	Treść kształcenia	Liczba godzin
1.	I. <u>Ochrona przyrody i środowiska</u>	<ol style="list-style-type: none"> Co to jest ochrona przyrodniczego środowiska człowieka, ochrona przyrody i jej zasobów. /Krótki zarys historyczny/. Program kształtowania i ochrony środowiska w Polsce. Organizacja i zakres działania administracji państwowej w zakresie ochrony przyrody. Rola PTTK w ochronie przyrody i środowiska naturalnego. 	3 wykłady
2.	II. <u>Formy ochrony przyrody w Polsce</u>	<ol style="list-style-type: none"> Pomniki przyrody, rodzaje rezerwatów, parki narodowe - przepisy obowiązujące w rezerwach i parkach narodowych ze szczególnym uwzględnieniem ruchu turystycznego i jego organizacji na tych terenach. Obszary /strefy/krajobrazu chronionego, parki krajobrazowe. Pomniki krajobrazu /inicjatywa PTTK/. Punkty styczności ochrony przyrody i zabytków /np. parki podworskie/. Ochrona gatunkowa /ścisła i częściowa/ roślin. Ochrona lasów, zadrzewień i zieleni miejskiej. Ochrona zwierząt - gatunkowa oraz humanitarna; zarys "prawa łowieckiego" /zakazane sposoby polowania, regulamin wędkarski /zarys; zakazane sposoby połowu ryb/. Odpowiedzialność za wykroczenia. Zasady i przepisy poruszania się po lesie, nad wodą, w górach, na wybrzeżu morskim. 	3 wykłady
	III. <u>Charakterystyka środowiska przyrodniczego</u>	<ol style="list-style-type: none"> Biocenozy nizinne - las mieszany, łęgowy grąd, ols, bór mieszany, bór sosnowy suchy, świeży i baglenny, torfowiska, bagna, wydmy - z podaniem charakterystycznych, pospolitych oraz chronionych gatunków roślin i zwierząt. Biocenozy górskie - piętra reglowe, kosodrzewiny, hale, turnie z podaniem charakterystycznych dla danej krainy gatunków roślin i zwierząt. Biocenozy wodne - jeziora /typy/, rzeki, potoki z podaniem charakterystycznych, pospolitych oraz chronionych gatunków roślin i zwierząt. 	2 wykłady
	IV. <u>Opiekun przyrody PTTK</u>	<ol style="list-style-type: none"> Podejmowanie funkcji indywidualnie i zbiorowo, tryb zgłaszania, zakres działania. Indywidualny opiekun przyrody PTTK przedmiot ochrony: pomnik przyrody, pomnik krajobrazu, rezerwat fragment cennych krajobrazowo zadrzewień lasu, szlak turystyczny lub jego odcinek. Łączenie funkcji opiekuna przyrody i społecznego opiekuna zabytków /parki podworskie/. Zbiorowy opiekun przyrody - ogniwo PTTK a także grupa rejonowa SOP, - przedmiot ochrony: rezerwat, park krajobrazowy, pomnik krajobrazu, określony obszar lasu, akwen, park miejski, teren masowego wypoczynku i turystyki. 	2 wykłady

INFORMACJE

Zarządu Głównego PTTK

PRZED XIII WALNYM ZJAZDEM PTTK

KOMUNIKAT

ORGANIZACYJNY ZESPOŁU

ORGANIZACYJNEGO ZJAZDU I BIURA XIII WALNEGO ZJAZDU PTTK.

I. Stan i ocena przebiegu kampanii sprawozdawczo-wyborczej w oddziałach PTTK.

Kampania sprawozdawczo-wyborcza w oddziałach PTTK, zgodnie z Uchwałami Zarządu Głównego winna zakończyć się 15 listopada br. w trakcie, której oddziały winny wybrać 371 delegatów na XIII Walny Zjazd PTTK /liczba delegatów ostatecznie uległa zwiększeniu o 4 mandaty po dodatkowych decyzjach ZG i jego Prezydium o przyznaniu mandatów dla oddziałów w : Kole, Myślenicach, Sieradzu i Świdnicy/.

Skrócenie XII kadencji władz i relatywnie krótki czas przeprowadzenia obecnej kampanii spowodował znaczne opóźnienia w terminowej realizacji kampanii sprawozdawczo-wyborczej.

Biuro Zjazdu we właściwym terminie otrzymało dokumentację z odbytych zjazdów zaledwie 145 oddziałów PTTK /na 323 oddziały, którym przyznano mandaty/ oraz z 8 oddziałów PTTK / na 107 oddziałów, które nie otrzymały mandatów/. W posiadaniu Biura Zjazdu na dzień 10 grudnia br. znajdowała się dokumentacja z wyboru 171 delegatów na XIII Walny Zjazd /tj.46% ogółu delegatów/.

Z uzyskanych informacji przez Biuro Zjazdu wynika, że znaczna część oddziałów PTTK z różnych przyczyn przeprowadzi swoje zjazdy w grudniu br., a nawet grupa ok.30 oddziałów zamierza je przeprowadzić dopiero w styczniu przyszłego roku.

Tak znaczne przesunięcie w terminach zakończenia kampanii sprawozdawczo-wyborczej w oddziałach i nie złożenie dokumentacji ze zjaz-

dów powoduje bardzo poważne trudności organizacyjne w przygotowaniu XIII Walnego Zjazdu i może stać się przyczyną wyeliminowania części delegatów z oddziałów PTTK z uczestnictwa w Zjeździe - najwyższej statutowej władzy naszego Towarzystwa.

Przeprowadzenie XIII Walnego Zjazdu na właściwym - wysokim i sprawnym poziomie, uwarunkowane jest od zabezpieczenia na ten cel odpowiednich środków finansowych z oddziałów na pokrycie kosztów uczestnictwa oraz uzyskanie darowizn i dotacji spoza Towarzystwa, na dofinansowanie kosztów organizacyjno-programowych Zjazdu.

Jednak dotychczas /do 10.12.br./ do Biura Zjazdu wpłynęło zaledwie 7 wpłat za koszty uczestnictwa w Zjeździe od oddziałów PTTK oraz dodatkowo, co godne podkreślenia - dwie wpłaty po 5.000.000,- zł. od OZGT PTTK w Nowym Sączu i Szczecinie oraz 15.000.000,- zł. od Warszawskiego Przedsiębiorstwa Geodezyjnego. W sumie jednak Biuro Zjazdu może napotykać na duże trudności finansowe przy prawidłowej organizacji Zjazdu w przypadku, gdy oddziały PTTK będą znacznie opóźniały dokonywanie wpłat jako koszty uczestnictwa swoich delegatów.

- II. W związku z powyższym Zespół Organizacyjny XIII Walnego Zjazdu i Biuro Zjazdu na podstawie własnej oceny przebiegu kampanii sprawozdawczo-Wyborczej, spostrzeżeń i wniosków ze zjazdów oddziałów PTTK zobowiązuje do wykonania szeregu zadań, które służyć będą w tak trudnej obecnie sytuacji do jak najlepszego przeprowadzenia naszego wspólnego wielkiego zadania tj: XIII Walnego Zjazdu PTTK:
1. Oddziały PTTK, które odbyły swoje Zjazdy, a dotychczas opóźniają się z przesłaniem dokumentacji pozjazdowej, winny niezwłocznie przesłać do Biura Zjazdu te materiały, a przynajmniej w pierwszej kolejności pilnie przesłać protokół z obrad, protokół komisji skrutacyjnej oraz zaświadczenie wyboru delegata na Zjazd.
  2. Dokumentacja pozjazdowa winna być prawidłowo wypełniona, kompletnie i czytelnie, a przede wszystkim dotyczy to zaświadczenia wyboru delegata na Zjazd, co usprawni prace Biura Zjazdu /celem uniknięcia przypadków unieważniania mandatów delegata przez Komisję Mandatową Zjazdu.

3. Wszystkie oddziały PTTK, które z różnych ważnych względów zmuszone zostały do przesunięcia terminu przeprowadzenia swojego Zjazdu i wyboru delegata na XIII Walny Zjazd PTTK na styczeń 1993 r. zobowiązuje się do niezwłocznego telefonicznego powiadomienia Biura Zjazdu oraz następnie do przesłania do 31.12.1992 r. pisemnego wniosku Zarządu Oddziału PTTK w tej sprawie do Zarządu Głównego PTTK.
4. Oddziały PTTK, które nie wybierają delegatów na XIII Walny Zjazd PTTK, a które zamierzają przeprowadzić swoje zjazdy zwyczajne zgodnie z terminem wynikającym ze Statutu Oddziału winny pisemnie zawiadomić o podjętych decyzjach w tej sprawie Zarząd Główny PTTK do 15 stycznia 1993 roku.

Zespół Organizacyjny XIII Walnego Zjazdu i Biuro Zjazdu zwracają się z apelem o możliwie wcześniejsze przekazywanie środków finansowych za uczestnictwo w Zjeździe na wskazane konto bankowe: OZGT PTTK w W-wie PBK SA III O/W-wa nr 370015-8660, które zgodnie z § 2 Zarządzenia nr 38/92 Sekretarza Generalnego PTTK wynoszą 440.000,- zł. za jednego delegata, które obejmują łączne koszty wyżywienia i noclegów na Zjeździe za dwie doby pobytu.

Ponadto działając w oparciu o § 5 Uchwały nr 63/XII/92 Zarządu Głównego PTTK w sprawie zwołania XIII Walnego Zjazdu zwracamy się z apelem do oddziałów PTTK o dodatkowe dofinansowanie części kosztów ogólnorganizacyjnych Zjazdu przypadających na jednego delegata - uczestnika Zjazdu w wysokości 100.000,- zł.

Prosimy także o rozważenie możliwości pokrycia przez oddziały kosztów uczestnictwa w Zjeździe Członków Honorowych PTTK. Liczymy również, że zamożniejsze oddziały dofinansują uczestnictwo w Zjeździe tym członkom Władz Naczelnych PTTK, których sytuacja materialna nie zawsze jest zadawalająca.

ZA ZESPÓŁ ORGANIZACYJNY
XIII WALNEGO ZJAZDU PTTK
I BIURO ZJAZDU

/-/ Gustaw Konopacki
/-/ Halina Mankiewicz

Warszawa 10 grudnia 1992 r.

XIII WALNY ZJAZD

WYCIECZKA METODYCZNA

Uczenie przyrodoznawstwa, znajomości flory i fauny, zwłaszcza gatunków chronionych.

Pożądane zorganizowanie wycieczki na tereny urozmaiconego gatunkowo lasu, wzdłuż brzegów jeziora itp., umożliwiające zaznajomienie się uczestników kursu z różnymi biocenozami oraz pogłębienie wiedzy o obiektach chronionych.

Załącznik nr.2

REGULAMIN
INSTRUKTORA OCHRONY PRZYRODY PTTK

1. Zgodnie z "Systemem kształcenia PTTK" przyjętym Uchwałą ZG PTTK nr 61/X/84 z dnia 11.XI.1984 r. instruktor ochrony przyrody jest członkiem kadry programowej Towarzystwa.
2. Kandydat na instruktora ochrony przyrody powinien:
  - a/ mieć powyżej 21 lat,
  - b/ należeć do PTTK przynajmniej 4 lata,
  - c/ posiadać rekomendację macierzystego zarządu oddziału PTTK uwzględniającą doświadczenie kandydata w pracy społecznej, prowadzoną przez niego działalność społeczną o dowolnym charakterze w zakresie ochrony przyrody,
  - d/ posiadać odznakę "Turysta-przyrodnik PTTK" w stopniu co najmniej srebrnym. Požadane jest posiadanie uprawnień strażnika ochrony przyrody. Ponadto kandydat na instruktora ochrony powinien:
    - a/ wykazać się ogólną znajomością rodzimej przyrody oraz zasad ochrony środowiska ze szczególnym uwzględnieniem własnego regionu,
    - b/ posiadać umiejętności popularyzatorsko-dydaktyczne,
    - c/ pomyślnie ukończyć kurs instruktorów ochrony przyrody albo /po ukończeniu szkolenia ogólnego i szkolenia strażnika ochrony przyrody/ odbyć kolokwium sprawdzające wiedzę i umiejętności z zakresu przyrodoznawstwa i ochrony środowiska.

3. Uprawnienia instruktora ochrony przyrody nadaje Prezydium Komisji Ochrony Przyrody ZG PTTK na wniosek oddziałowej lub regionalnej komisji ochrony przyrody.
4. Instruktorzy ochrony przyrody
  - a/ otrzymują stałe informacje organizacyjne z Komisji Ochrony Przyrody ZG PTTK,
  - b/ korzystają ze źródeł organizacyjnych,
  - c/ noszą odznakę instruktora ochrony przyrody,
  - d/ upoważnieni są do prowadzenia wycieczek przyrodniczych liczących nie więcej niż 20 osób.
5. Instruktor ochrony przyrody jest zobowiązany do:
  - a/ realizowania celów PTTK, szczególnie w dziedzinie ochrony przyrody, kultury, turystyki i wypoczynku,
  - b/ współdziałania z właściwą komisją ochrony przyrody,
  - c/ kształcenia członków na kursach podstawowych i szkoleniu ogólnym Straży Ochrony Przyrody oraz kadry specjalistycznej w zakresie ochrony przyrody i środowiska,
  - d/ oceny organizowanych przez oddziały PTTK imprez turystycznych pod kątem przestrzegania zasad ochrony przyrody przez ich uczestników.
6. Ewidencję instruktorów ochrony przyrody prowadzi KOP ZG PTTK.
7. Weryfikacji stanu osobowego instruktorów ochrony przyrody powinno się dokonywać zgodnie z "Systemem kształcenia w PTTK" na bieżąco lub co najmniej raz w ciągu kadencji władz PTTK, to jest raz na ostatni lata. Aktualizację przeprowadza Komisja Ochrony Przyrody ZG PTTK na wniosek Komisji Ochrony Przyrody Zarządów Oddziałów lub regionu.
8. Odwołania od decyzji Komisji Ochrony Przyrody ZG PTTK rozstrzyga Główny Sąd Koleżeński PTTK.
9. Interpretacja niniejszego regulaminu należy do Prezydium ZG PTTK.
10. Niniejszy regulamin wchodzi w życie z dniem zatwierdzenia i jednocześnie traci moc wszystkie dotychczasowe regulaminy Instruktora Ochrony Przyrody PTTK.

PREZYDIUM ZG PTTK

RAMOWY PROGRAM KSZTAŁCENIA
INSTRUKTORA OCHRONY PRZYRODY PTTK

/30 godzin/

Lp.	Program szkolenia	Treść kształcenia	Liczba godzin
1	2	3	4
1.	I. Wiedza o ochronie przyrody i krajoznawstwie	1. Wiedomości ogólne o ochronie przyrody. Krajoznawstwo, a przyrodoznawstwo. Człowiek jako element przyrody - wzajemne oddziaływanie i uwarunkowanie. Człowiek zmienia przyrodę. Rys historii ochrony przyrody na świecie i w Polsce. Przyroda, a turystyka - oddziaływanie ruchu turystycznego na przyrodę. Inne formy ochrony przyrody. 2. Podstawy ekologiczne ochrony przyrody. Budowa i funkcjonowanie układów przyrodniczych. Typowe biocenozy lądowe Polski. Środowisko przyrodnicze naturalne i kulturowe.	13 wykłady

		<p>3. Krajobrazy Polski. Krajobrazy nadmorskie - charakterystyka, główne biocenozy, flora, fauna- obszary chronione, ochrona wydm i wybrzeży. Krajobrazy pojezierzy - charakterystyka, główne biocenozy, flora, fauna, obszary chronione. Krajobrazy nizinne - charakterystyka, główne biocenozy, flora, fauna, obszary chronione. Krajobrazy wyżynne - charakterystyka, główne biocenozy, flora, fauna, obszary chronione. Krajobrazy górskie - charakterystyka, główne biocenozy, flora, fauna, obszary chronione.</p>	
2.	II. <u>Wiedza o PTTK</u>	<p>4. Ochrona przyrody w Polsce. Konstytucja. Organy administracji państwowej i podstawowe przepisy prawa w zakresie ochrony przyrody. Organy administracji państwowej i podstawowe przepisy prawa w zakresie ochrony środowiska. Organizacje społeczne działające w zakresie ochrony środowiska i przyrody. Straż Ochrony Przyrody - struktura, zakres działania, uprawnienia i obowiązki strażnika. Ochrona przyrody nieożywionej. Ochrona flory. Ochrona gatunkowa roślin. Ochrona fauny. Ochrona gatunkowa zwierząt. Ochrona zwierzęny łownej. Ochrona ryb i raków. Ochrona przeciwpożarowa lasów. Parki narodowe. Rezerваты przyrody. Pomniki przyrody. Parki krajobrazowe. Obszary chronione krajobrazu. Turystyka na obszarach chronionych.</p> <p>5. PTTK a ochrona przyrody. Ochrona turystycznych zasobów i walorów przyrody w Polsce. Komisja Ochrony Przyrody - tradycje, zakres działania, program. Kadra programowa PTTK - instruktor ochrony przyrody, strażnik ochrony przyrody, opiekun przyrody. Uchwała ZG PTTK "Turystyka, a środowisko przyrodnicze. Inicjatywy PTTK w zakresie ochrony przyrody. Turystyka przyrodnicza - odznaka - "Turysta - Przyrodnik PTTK". Ograniczenia konieczne do wprowadzenia w ruchu turystycznym ze względu na dobro przyrody. Zadania dla turystów PTTK i kadry programowej.</p>	<p>10 wykłady</p> <p>7 wykłady</p>

Załącznik nr.3

Regulamin Instruktora Krajoznawstwa PTTK

1. Instruktor Krajoznawstwa jest członkiem kadry programowej Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.
2. Instruktor Krajoznawstwa PTTK jest inicjatorem i inspiratorem działań krajoznawczych w Towarzystwie oraz społeczeństwie. Cele te realizuje poprzez działalność krajoznawczą w dziedzinie badawczej, publicystycznej, przede wszystkim wydawniczej, odczytowej i wystawienniczej, szkoleniowej, organizatorskiej dotyczącej imprez krajoznawczych, sympozjów, zlotów itp.
3. Stopień instruktora krajoznawstwa może uzyskać członek PTTK, który czynnie upra-

4. Mianowanie instruktora krajoznawstwa jest stwierdzeniem wiedzy krajoznawczej instruktora i jego umiejętności popularyzacji krajoznawstwa.
5. Uprawnienia instruktora krajoznawstwa są dwustopniowe;
  - Instruktor Krajoznawstwa Regionu
  - Instruktor Krajoznawstwa Polski.
 Ponadto przyznawany jest honorowy tytuł - Zasłużonego Instruktora Krajoznawstwa.
6. Kandydat może być mianowany na stopień Instruktora Krajoznawstwa Regionu jeśli:
  - a/ ukończył 21 lat,

- b/ ma wykształcenie przynajmniej średnie,
 c/ wykazał się działalnością krajoznawczą w PTTK przynajmniej przez okres 4 lat,
 d/ wykazał się dobrą znajomością walorów krajoznawczych własnego regionu i ogólną kraju,
 e/ wykazał się umiejętnością posługiwania się podstawową literaturą turystyczną i krajoznawczą oraz mapami turystycznymi.
- na stopień Instruktora Krajoznawstwa Polski, jeśli:
- a/ posiada stopień Instruktora Krajoznawstwa Regionu przez okres co najmniej 5 lat,
 b/ wykazał się znaczącą działalnością krajoznawczą w PTTK i dobrą znajomością walorów krajoznawczych Polski,
 c/ wykazał się czynną współpracą przy organizacji lub samodzielnej organizacją przynajmniej 2 imprez krajoznawczych /regionalnych bądź ogólnopolskich/,
 d/ wykazał się działalnością publicystyczną, odczytową lub wystawienniczą na tematy krajoznawcze.
- Kandydat do honorowego tytułu "Zasłużony Instruktor Krajoznawstwa" winien:
- a/ posiadać stopień Instruktora Krajoznawstwa Polski przez okres przynajmniej 8 lat,
 b/ posiadać szczególne, znane w środowisku osiągnięcia oraz zasługi dla pomnażania dorobku i rozwoju krajoznawstwa.
7. Instruktorów Krajoznawstwa PTTK mianuje Komisja Krajoznawcza ZG PTTK na wniosek Krajowego Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa lub z własnej inicjatywy. Prawo do mianowania instruktorów krajoznawstwa regionu Komisja Krajoznawcza ZG PTTK może przekazać Regionalnemu Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa powołanemu w myśl art.51 Statutu PTTK.
8. Wnioski o mianowanie instruktorów wszystkich stopni mogą zgłaszać do odpowiednich kolegiów komisje i zarządy wszystkich szczebli organizacyjnych PTTK według formalnego wniosku zatwierdzonego przez Komisję Krajoznawczą ZG PTTK.

9. Instruktorzy Krajoznawstwa mają prawo:
 a/ do noszenia ustalonej odznaki właściwego stopnia,
 b/ prowadzenia zajęć w zakresie krajoznawstwa na szkoleniach i imprezach,
 c/ udziału w zlotach i innych spotkaniach instruktorów krajoznawstwa.
10. Instruktor krajoznawstwa winien:
 a/ systematycznie poszerzać swą wiedzę krajoznawczą,
 b/ współpracować z jednym z ogniw organizacyjnych PTTK i prowadzić tam działalność krajoznawczą,
 c/ brać udział w imprezach krajoznawczych swojego regionu, a także w imprezach ogólnopolskich,
 d/ czynnie uczestniczyć w pracach odpowiednich komisji krajoznawczych,
 e/ uczestniczyć w pracach Klubu Instruktorów Krajoznawstwa lub Kolegium Instruktorów.
11. Ewidencję Instruktorów Krajoznawstwa prowadzi Komisja Krajoznawcza ZG PTTK.
12. Skreślenie instruktora Krajoznawstwa z ewidencji następuje w przypadku:
 a/ utraty praw publicznych i obywatelskich praw honorowych,
 b/ wykluczenie z PTTK,
 c/ niewypełniania zadań wynikających z regulaminu instruktora krajoznawstwa,
 d/ własnej rezygnacji,
 e/ wystąpienia z PTTK.
13. Skreślenia z ewidencji Instruktorów Krajoznawstwa PTTK dokonuje Komisja Krajoznawcza ZG PTTK na wniosek Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa właściwego szczebla lub z własnej inicjatywy. Odwołanie od tej decyzji można skierować do Sądu Koleżeńskiego ZG PTTK w ciągu 3 miesięcy od dnia otrzymania informacji.
14. Interpretacja Regulaminu należy do Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK.
15. Niniejszy regulamin wchodzi w życie z dniem uchwalenia jednocześnie traci moc regulamin zatwierdzony Uchwałą Prezydium ZG PTTK nr 62/87 z 28.VIII.1987 r.

PREZYDIUM ZG PTTK

POSTANOWIENIE Nr 82/92

Prezydium Zarządu Głównego PTTK z dnia 13.11.1992 r.

w sprawie: likwidacji Okręgowego Zespołu Gospodarki Turystycznej PTTK w Olsztynie i Zakładu Remontowo-Budowlanego PTTK w Olsztynie.

Na podstawie Uchwały Nr 70/91 Prezydium ZG PTTK z dnia 4.01.1991 r. w sprawie zasad działalności przedsiębiorstw PTTK oraz Uchwały nr 165/92 Prezydium ZG PTTK z dnia 13.11.92 r. w sprawie powołania spółki "Przedsiębiorstwo Turystyczne Mazury" sp. z o.o. z siedzibą w Olsztynie, Prezydium Zarządu Głównego PTTK postanawia:

1. Zlikwidować jednostkę gospodarczą pod nazwą Okręgowy Zespół Gospodarki Turystycznej PTTK w Olsztynie.
2. Zlikwidować jednostkę pod nazwą Zakład Remontowo-Budowlany PTTK w Olsztynie.
3. Upoważnić Sekretarza Generalnego ZG PTTK do wydania stosownego zarządzenia wykonawczego w sprawie określenia trybu i terminu likwidacji oraz wyznaczenia likwidatora.
4. Postanowienie wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PREZYDIUM ZG PTTK

POSTANOWIENIE Nr 83/92

Prezydium Zarządu Głównego PTTK z dnia 13.11.1992 r.

w sprawie: likwidacji Okręgowego Zespołu Gospodarki Turystycznej PTTK w Wałbrzychu z siedzibą w Szczawnie Zdroju.

Na podstawie Uchwały nr 70/91 Prezydium ZG PTTK z dnia 4.01.1991 r. w sprawie zasad działalności przedsiębiorstw PTTK oraz Uchwały nr 166/92 Prezydium ZG PTTK z dnia 13.11.92 r. w sprawie powołania spółki "Sudeckie Hotele i Schroniska PTTK" sp. z o.o. z siedzibą w Jeleniej Górze, Prezydium Zarządu Głównego PTTK postanawia:

1. Zlikwidować jednostkę gospodarczą pod nazwą Okręgowy Zespół Gospodarki Turystycznej PTTK w Wałbrzychu z siedzibą w Szczawnie Zdroju.
2. Upoważnić Sekretarza Generalnego ZG PTTK do wydania stosownego zarządzenia wykonawczego w sprawie określenia trybu i terminu likwidacji oraz wyznaczenia likwidatora.
3. Postanowienie wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PREZYDIUM ZG PTTK

POSTANOWIENIE Nr 84/92

Prezydium Zarządu Głównego PTTK z dnia 13.11.1992 r.

w sprawie: likwidacji Okręgowego Zespołu Gospodarki Turystycznej PTTK w Jeleniej Górze.

Na podstawie Uchwały nr 70/91 Prezydium ZG PTTK z dnia 4.01.1991 r. w sprawie zasad działalności przedsiębiorstw PTTK oraz Uchwały nr 166/92 Prezydium ZG PTTK z dnia 13.11.92 r. w sprawie powołania spółki "Sudeckie Hotele i Schroniska PTTK" sp.z o.o. z siedzibą w Jeleniej Górze, Prezydium Zarządu Głównego PTTK postanawia:

1. Zlikwidować jednostkę gospodarczą pod nazwą Okręgowy Zespół Gospodarki Turystycznej PTTK w Jeleniej Górze.
2. Upoważnić Sekretarza Generalnego ZG PTTK do wydania stosownego zarządzenia wykonawczego w sprawie określenia trybu i terminu likwidacji oraz wyznaczenia likwidatora.
3. Postanowienie wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PREZYDIUM ZG PTTK

POSTANOWIENIE Nr 86/92

Prezydium Zarządu Głównego PTTK z dnia 13.11.1992 r.

w sprawie: likwidacji Zakładu Remontowo-Budowlanego w Puławach.

W związku z krytyczną sytuacją finansową Zakładu oraz brakiem perspektywy podjęcia rentownej działalności, na wniosek ZG PTTK Prezydium ZG PTTK na podstawie § 15 ust.3 Uchwały nr 96/91 Prezydium ZG PTTK z dn.4.10.1991 r. w sprawie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania majątkiem PTTK postanawia:

O CZYM WARTO PAMIĘTAĆ Z HISTORII TOWARZYSTWA

30 LAT PTTK W MARYNARCE WOJENNEJ

W SŁUŻBIE PATRIOTYCZNO-OBRONNEGO WYCHOWANIA
I MORSKIEJ EDUKACJI

Skromne już dzisiaj grono działaczy turystycznych pamięta zapewne moment narodzin i powołania pierwszego wojakowego Oddziału PTTK w Marynarce Wojennej. Ież przeciwności, niechęci i nieufności towarzyszyło tamtemu wydarzeniu. Efektem tego stało się zrzeszenie ludzi, którzy pod sztandarem PTTK upatrywali szanse pracy wychowawczej poprzez rekreacyjną formułę turystyczno-krajoznawczych poczyniń.

W początkach lat sześćdziesiątych by podejmować działalność społeczną niezbędna była zgoda przełożonych, a z tym bywało bardzo różnie. O potrzebie powołania środowiskowego oddziału zrzeszającego ludzi związanych z Marynarką Wojenną świadczył fakt działania kół PTTK w garnizonie Hel i Gdynia, na terenie Szpitala MW w Oliwie, ówczesnych Zakładów Remontowych MW i Stoczni Marynarki Wojennej. W momencie tworzenia się wyższej hierarchicznie struktury PTTK jaką był oddział, swój niemały jak na ówczesne czasy dorobek miał także Morski Klub Płetwonurków.

Peturbacje, jakie towarzyszyły "noworodkowi" to jedna strona medalu. Autorom i realizatorom tego osobliwego pomysłu towarzyszyło równocześnie poparcie członków i wymienionych ogniw PTTK. Dość powiedzieć, że nie zniechęcało to, a wprost odwrotnie zdopingowało PTTK-owców i początkujących działaczy na czele z ówczesnym kpt.mar.Ireneuszem Adamskim i

kmr. ppor. Józefem Zaworskim. Byli to pierwsi w kolejności prezesi marynarskiego oddziału. Po nich dowodził tym w pełni zorganizowanym oddziałem PTTK kpt. mar. Zbigniew Chmielewski, który tak jak jego poprzednicy skupił wokół siebie zarówno organizatorów turystyki jak i rzeczni-
ków PTTK-owskiej sprawy w ówczesnym kierownictwie Marynarki Wojennej.

Cała plejada znanych nazwisk tworzyła szpicę tego turystycznego pelotonu. Do dzia-
siał wierni swej młodzieńczej pasji - pozostali: Jerzy Adamczyk /prezes klubu pletwonurków/,
Tomasz Kaczor /wciąż pełen inwencji szef turystów w Stoczni MW/. Niemal od zarania i po dzień
dzisiejszy oddani PTTK-owskiej organizacji w morskim rodzaju się zbrojnych pozostali także:
Tadeusz Radziun, Eugeniusz Jeziorowski, niżej podpisany i wielu, wielu innych.

Tym spontanicznym poczuciom zapaleńców spod znaku PTTK od początku i dzisiaj
towarzyszyła sympatia i wymierna pomoc władz naczelnych PTTK. Efektem wspólnych starań było
umożliwienie dobrowolnego zrzeszenia się w tejsze organizacji turystów spośród kadry zawodowej,
rodzin i pracowników wojska, następnie podchorążych i marynarzy /żołnierzy/, służby zasadni-
czej. Nastąpiło to w końcu lat sześćdziesiątych. Następną dekadę lat to niespotykany rozwój
tzw. turystyki masowej, której uczestnikami była młodzież szkolna i wojskowa.

Lata siedemdziesiąte zaowocowały niezwykłymi pomysłami kolejnego społecznego pre-
zesa Oddziału PTTK MW wówczas kpt. mar. Stanisława Dzierżaka - nieodżałowanego i niedoścignętego
inicjatora oraz realizatora pomysłów, chwytnych i atrakcyjnych imprez.

Dalsze lata i współczesne dni potwierdziły słuszność i celowość tamtej oryginal-
nej inicjatywy. Przez następne kadencje aż po 30-lecie marynarskie środowisko nie oddało swej
wiodącej pozycji w skali WP i znaczącej w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym.
Zasługa w tym nie miała innego działacza - prezesa Zarządu Oddziału PTTK MW przez kilka kaden-
cji komandora Leonarda Budniaka, wciąż aktywnego działacza władz Towarzystwa i marynarskiej
organizacji.

Wszystko zdaje się też wskazywać, że na wysokiej fali, choć w innych zgoła re-
aliach PTTK-owców w marynarskich i stalowych mundurach do dalszych efektywnych działań popro-
wadził komandor dr Marian Czyżewski - od bieżącego roku kierujący PTTK-owskim oddziałem w MW.

Trudno w jednej i to nawet najbardziej skondensowanej publikacji przypomnieć lub
odtworzyć choćby najważniejsze fakty bądź wydarzenia, ludzi, imprezy. Ilustrują to opasłe to-
my kronik, kilka tysięcy publikacji w prasie wojskowej i turystycznej, biuletynach, pismach,
wydawnictwach, periodykach. Wymownym potwierdzeniem dokonani i zasług kół, klubów i ich dzia-
łaczy to również długa lista wyróżnionych i zasłużonych postaci.

Jest jednak coś co nadaje odmiennego osobliwego kolorytu turystyczno-krajoznaw-
czym działaniom. Tymi poczuciami były nieprzerwanie imprezy - ich charakter, rozmach, za-
sięg pomysłów organizatorskich w połączeniu z wartościowymi i chwytnymi treściami. Wysoka
sprawność organizacyjna i bogata warstwa merytoryczna podejmowanych kroków to niezwykłość i
niepodważalne zasługi kilku pokoleń turystycznych animatorów w nadmorskich garnizonach.

W tym co było jądrem wszelkich poczynań - a więc rajdach, zlotach, wycieczkach,
rejsach, festynach etc. - był jeden główny cel zawarty w słowach i realizowany praktycznie:
"Poznajemy nadmorski region służąc patriotyczno-obronnemu wychowaniu i morskiej edukacji".

Początek wielkiej fali przedsięwzięć i rozgłos marynarskiemu środowisku wśród
PTTK-owskiej braci dał Ogólnopolski Rajd Motorowy na Pola Grunwaldu, który po 2 latach od
1965 r. zamieniony na Rajd "Do morza". Tyśiące uczestników odwiedziło wszystkie ważniejsze
porty i miejscowości wzdłuż polskiego Wybrzeża od Krynicy począwszy, a na Swinoujściu skoń-
czywszy.

Zmierzch turystyki motorowej w latach 70-tych zaowocował natychmiast rozwojem
imprez wodniackich. Dużym wydarzeniem były wówczas przeprowadzone z rozmachem Międzynarodowe
Spływy Kajakowe Zatoką Pucką z udziałem ekip zagranicznych. W podobnej międzynarodowej obsa-
dzie odbyło się kilka edycji mistrzostw Polski w żwiewie podwodnym na wodach Zatoki Gdań-
skiej.

Schyłek lat sześćdziesiątych i lata siedemdziesiąte dały początek popularności
i masowego udziału wojska oraz szkół w młodzieżowych rajdach "Granicami Gdyni". Bywało, że
na trasy 4-etapowej imprezy udawało się pieszko i rowerem jednorazowo 2-3 tysiące młodocia-
nych turystów. Dzisiaj brzmi to wręcz niewiarygodnie. Jakim wzięciem cieszyły się zapoczątko-
wane wówczas i dziś kontynuowane rajdy lub zloty: "Szlakami Obrony Kępy Oksywskiej", "W
hołdzie obrońcom Helu", "Turysta sprawny do obrony". Przetrwały przez ćwierćwieku i są trwa-
łą wizytówką związków turystyki z historią i tradycjami oręża polskiego na morzu i lądzie.
Już ich tytuły mówią same za siebie. Z równą siłą działacze i organizatorzy turystyki akcep-
towali związki z nadmorskim regionem, kulturą, gospodarką. Ukazywaniu przeszłości i teraź-
niejszości, polskości i regionalnej odrębności oraz uroków krajobrazowych służyły rajdy p.n.
"Wędrowni Kaszubi", "Wzgórzami Szymborskimi", "Śladami Pradoliny". W mundurach z marynar-
skimi, w ubiorach cywilnych i wojskowych spotykały się liczne grupy na wycieczkach pieszych,
rowerowych, kajakowych. Bogactwo przeżyć towarzyszyło wielokrotnie organizowanym każdego ro-
ku rajdom na orientację na wschodnim, środkowym i zachodnim Wybrzeżu. Dzisiaj tylko w tym os-
tatnim fragmencie Wybrzeża są one pieczołowicie kontynuowane. Długotrwałą historię zapisały
rajdy i festyny rekreacyjne dla rodzin. Poznawanie folkloru i sztuki ludowej to nieodłączne
aspekty wędrowek po Kaszubach, Powiślu, Kociewiu, ziemi słowińskiej i wolińskiej.

Swoją niezwykłą i bogatą fabulkę zapisały w pamięci licznych organizatorów i wie-
lokrotnie większych rzesz uczestników niezwykle i wciąż cieszące się dużym zainteresowaniem
tak z ane imprezy jak od 14 lat organizowany w wersji ogólnopolskiej Rajd Metalowców MON na
Pojezierzu Kaszubskim. To co prezentują PTTK-owcy Stoczni MW w tej pomysłowo i fachowo orga-
nizowanej, wieloskładnikowej imprezie, zasługuje na najwyższe uznanie. Podobnie jak i siedem
edycji morskich maratonów kajakowych w rzekiewisku Swiny u jej ujścia do Bałtyku.

Niezwykłą wartość edukacyjną i rekreacyjną noszą w sobie od 10 lat wycieczki pro-
wadzone w pierwszych miesiącach każdego roku odbywające się pod kryptonimem "Poznajemy Region
Nadmorski". Wycieczkowe szlaki wiodły turystów do twierdzy Wisłoujście, pokazywały budowlę ob-
ronne Gdańska, lotnictwo wojskowe i cywilne, starą i nową Gdynię, porty, okręty, urokliwy Sopot
i zabytkowy gród nad Motławą. Od wielu lat sezon turystyczny w Oddziale PTTK zamyka spotkanie
turystów i krajoznawców morskiego rodzaju się zbrojnych pod hasłem "Śladami historii i współ-
czesności w rocznicę odzyskania niepodległości".

Ten turystyczny kalejdoskop należy uzupełnić o tak niezwykle przedsięwzięcie jak
3-krotne rejsy morskie aktywu PTTK okrętami szkolnymi MW "Wodnik" i "Gryf" wzdłuż polskiego
wybrzeża. Były sesje krajoznawcze, narady i spotkania, regionalne i ogólnopolskie sesje i sym-
pozja popularno-naukowe dla aktywu krajoznawczego. Marynarka gościła i współtworzyła program
podczas szkoleń i ogólnopolskich narad aktywu poszczególnych dyscyplin i dziedzin turystyki.
Gościli wśród ludzi w granatowych mundurach przewodnicy, autorzy literatury turystycznej, de-
legacje organizacji turystycznych współpracujących z PTTK, uczestnicy międzynarodowych zlotów
przyjaźni. Wreszcie godzi się przypomnieć, iż gościnnie byli przyjmowani wśród marynarskiej
braci turystycznej naukowej i intelektualistów związani z PTTK. Właśnie u nas i tutaj nad pola-
m morzem rodziły się pomysły, które dały późniejszy kształt programowo-organizacyjny ostat-
niemu Kongresowi Krajoznawstwa Polskiego w Opolu.

Do najważniejszych inicjatyw w skali WP, które srediły się wśród działaczy naszego RSZ były zapoczątkowane w Gdyni w 1972 r. i uznawane po dziś dzień za najważniejsze przedsięwzięcia wśród ludzi rozmiłowanych w poznawaniu kraju - centralne sloty aktywu turystycznego /CZAT WP/.

Byliśmy dotąd czterokrotnie ich organizatorami pokazując region nadmorski, Marynarkę Wojenną i społeczno-służbową aktywność w najlepszym wydaniu.

Podsumowaniu dokonań i 30-letniego dorobku Oddziału PTTK Marynarki Wojennej służyły spotkania animatorów i organizatorów turystyki w jednostce lotnictwa morskiego na środkowym wybrzeżu, gdzie swoje ogromne możliwości zaprezentowali działacze PTTK z Koła "Albatros", które obchodziło w br. swe owoce 20 lat pracy. Satysfakcji dostarczyły też kolejnej grupie działaczy wyróżnienia ze strony Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, gratulacje i podziękowania oraz uznanie władz wojskowych, dowództwa Marynarki Wojennej, władz m.Gdyni i zaprzyjaźnionych środowisk.

Imponującym efektem trzech dziesięcioleci PTTK w Marynarce Wojennej mogą być też choćby takie liczby jak przeprowadzenie 41 tys. imprez turystyczno-krajoznawczych dla 1,2 mln. statystycznych uczestników i kilka dziesiątek tysięcy członków, którzy przewinęli się przez marynarskie koła i klub PTTK.

Tak trzymać! - jest nadal myślą przewodnią i zawołaniem mobilizującym na następne lata nowe i stare zastępy członków oraz działacze złączonych społeczną pasją uprawiania i organizowania turystyki pod znakiem PTTK.

Andrzej Tokarski

XXXV-LECIE STUDENCKIEGO KOŁA PRZEWODNIKÓW BESKIDZKICH

W 1957 roku, na fali popaździernikowej odwilży powstało (jako trzecie z kolei po SKPS we Wrocławiu i SKPS w Krakowie) Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich w Warszawie. Początkowo prowadziliśmy przede wszystkim grupy na zlecenie BPiT "ALMATUR". Latem liczne obozy prowadzone przez przewodników Naszego Koła deptały krzaki w Bieszczadach i Beskidzie Niskim. Ale nas to nie zadowalało. W 1963 roku przewodnicy SKPB-Warszawa jako pierwsi spośród studenckich kół przewodnickich zdali egzaminy i uzyskali uprawnienia państwowe. Przestała nam wystarczać turystyka krajowa. Wyruszając pierwsze obozy zagraniczne. W latach 70-tych, gdy pojawiają się nowe możliwości, następuje prawdziwa eksplozja wyjazdów zagranicznych. Przewodnicy studenccy z Warszawy prowadzą grupy w wielu krajach Europy i nie tylko. Na szczęście "orientacja zagraniczna" nie spowodowała zarzucenia "normalnej działalności" Koła. Jak co roku wędrują liczne grupy na trasach rajdów "Beskid Niski" i "Połoniny". Trudno również przecenić działalność wydawniczą Naszego Koła. W ciągu tych lat objęła ona ponad 150 tytułów, w tym po 20 roczników tak popularnych wśród turystów "MAGUR" i "POŁONIN". Z wydawnictwami tymi wiąże się dość nietypowa, jak na koło przewodnickie forma działalności - AKCJA OPIS. Powstała na początku lat 80-tych dla ratowania ginących zabytków kultury materialnej i duchowej ŁEMKÓW i BOJKÓW. Zaowocowała ona nie tylko licznymi publikacjami w "MAGURACH" czy "POŁONINACH", także nowymi przewodnikami, ale przede wszystkim zachowała w pamięci choć część z "ginących śladów".

I co chyba najważniejsze, w przeciągu tych 35 lat wyszkoliliśmy prawie 500 przewodników, którzy swą wiedzą i umiejętnościami służyli i służą wielu pokoleniom turystów.

CZYM ŻYJEMY W TOWARZYSTWIE

"DLA NAJWYTRWAŁSZYCH TURYSTÓW PIESZYCH"

W bieżącym roku mija czterdzieści lat od powołania Komisji Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK. Czterdzieści lat liczy sobie również odznaka turystyki pieszej.

W kwietniowym wydaniu "Informacji Zarządu Głównego" ukazał się artykuł zatytułowany "Czterdzieści lat minęło". Była w nim mowa o historii odznak turystyki pieszej, o ich rozwoju, doskonaleniu regulaminu, co doprowadziło z czasem do utworzenia całego systemu OTP, który sprawnie funkcjonuje do chwili obecnej.

Większość zaawansowanych turystów pieszych orientuje się doskonale w regulaminie OTP i wie o tym, że najwyższą odznaką turystyki pieszej jest odznaka "ZA WYTRWAŁOŚĆ W TURYSTYCE PIESZEJ" IIII-stopnia /emalia w kolorze wiśniowym/. Odznaka ta ma wielkie poważanie w środowisku turystów pieszych i widywana jest niezbyt często, gdyż do chwili obecnej zdobywców tego stopnia odznaki jest 109 w skali całego kraju. Wiadomo również, że część pierwszych zdobywców tej odznaki już niestety nie żyje.

Z rejestru weryfikacji przeprowadzonego przez KTP ZG PTTK wynika, że w styczniu było ich tylko 102, a więc w przeciągu kilku miesięcy przybyło siedmiu zdobywców tej elitarniej odznaki. Zagłębiając się w lekturę rejestrów podkomisji weryfikacji widzimy, że zdobywców najwyższego stopnia odznaki pieszej wkrótce przybędzie. Grupa turystów systematycznie zaliczających kolejne normy roczne zbliża się z każdym rokiem do upragnionej odznaki.

Ci z piechurów, którzy już ją posiadają stają przed pytaniem co dalej? Problemu w zasadzie nie ma, można przecież wędrować dalej, zwiedzać obiekty zabytkowe, podziwiać piękno krajobrazu. Można uprawiać dalej wędrowanie połączone z krajoznawstwem, bez skrupulatnego notowania przebytych tras i kłopotliwego niekiedy uzyskiwania potwierdzeń terenowych. Jednak wieloletnie przyzwyczajenie robi swoje, prowadzenia książeczek OTP tylko jako rodzaju prywatnej kroniki dokonań turystycznych pozostawia pewien niedosyt. Pozostaje wrażenie, że zapis realnego dorobku turystyczno-krajoznawczego nie zostaje nigdzie odnotowany i potwierdzony.

A trzeba jeszcze stwierdzić, że zdobywcy IIII-stopnia odznaki "Za wytrwałość w turystyce pieszej" to w większości ludzie w średnim wieku, a więc w pełni sił witalnych.

W rozmowach na szlaku i przy ogniskach, problem ten wracał niejednokrotnie. Panowała opinia, że przydałoby się coś jeszcze, jakiś dalszy ciąg ...

Jak wiadomo marzenia wytrwałych piechurów na ogół się spełniają, potwierdzeniem tego jest fakt pojawienia się oczekiwanej od lat odznaki.

O istnieniu nowej odznaki będącej kontynuacją OTP pierwsi dowiedzieli się uczestnicy XXXV Ogólnopolskiego Zlotu Przewodników Turystyki Pieszej, który odbył się w drugiej połowie września w Jaworze, koło Legnicy.

Pierwsze regulaminy odznaki rozprowadzono wśród uczestników Zlotu. O odznace, która nazywa się "OTP DLA NAJWYTRWAŁSZYCH" mówiono podczas obrad podsumowujących XXXV Ogólnopolski Zlot Przewodników Turystyki Pieszej. Omówiono zasady jej zdobywania i weryfikacji.

Pomysł odznaki przeznaczonej dla najwytrwalszych turystów pieszych zrodził się w środowisku Klubu Przewodników Turystyki Pieszej noszącego imię Anieli Michalskiej. Wieloletniej entuzjastki i propagatorki krajoznawstwa i pieszego wędrowania, wychowawczyni kilku pokoleń Przewodników Turystyki Pieszej.

Była to kolejna inicjatywa tego środowiska skierowana do turystów pieszych w całym kraju, po niezwykle popularnej w 1987 roku okolicznościowej odznace "35 LAT OTP" i poszukiwanej odznace "Szlakiem pociągów pancernych września 1939". W Klubie opracowane regulaminy odznaki i jej projekt graficzny.

Jeden z punktów regulaminu odznaki "Dla najwytrwalszych" jest niewątpliwie ukłonem w kierunku pierwszych zdobywców najwyższego stopnia odznaki "Za wytrwałość w turystyce pieszej", stwarza on możliwość uznania i weryfikacji odbywanych przez nich w następnych latach wędrowek pieszych odpowiadających wymogom regulaminu pod warunkiem, że przebyte trasy były systematycznie notowane. W tym sympatycznym goście zawiera się pewnego rodzaju uznanie, będące jednocześnie nagrodą dla tych najwytrwalszych spośród wytrwałych.

Wkrótce po rozkolportowaniu pierwszej partii regulaminu odznaki żywe nią zainteresowanie wykazali zaawansowani w zdobywaniu

końcowych norm turystyki oraz przedstawiciele Referatów Weryfikacji OTP.

Zgodnie z regulaminem rejestrować i weryfikować roczne normy mogą wszystkie działające na terenie kraju Referaty Weryfikacji OTP.

Po uzyskaniu każdego pięciu norm rocznych książeczkę z odpowiednimi adnotacjami i potwierdzeniami należy wysłać na adres Klubu Przewodników Turystyki Pieszej im. Anieli Michalskiej. Bardzo ważne jest w tym wypadku podanie numeru legitymacji odznaki "Za wytrwałość" IIII-stopnia przyznanej przez KTP ZG PTTK. Do koperty należy włożyć znaczki pocztowe na odwrotną przesyłkę poleconą. Korespondencję należy kierować na jeden z trzech adresów członków Klubu:

Jadwiga Garapich ul. Anielewicza 37/74

01-057 Warszawa;

Janusz Krawczyk ul. Pięciolinii 8 m.38

02-784 Warszawa;

Monika Pszczółkowska ul. J. Kaden-Bandrowskiego 5 m.76

01-494 Warszawa.

Po dokonaniu weryfikacji odznaka wraz z całą nadesłaną dokumentacją zostanie odesłana za zaliczeniem pocztowym.

Można pokusić się o stwierdzenie, że środowisko Przewodników Turystyki Pieszej, mimo wielu przeciwności i trosk dnia powszedniego nie straciło z cechującego je zawsze entuzjazmu.

Wciąż rodzą się nowe, ciekawe pomysły i powstają interesujące inicjatywy. Przypominamy, że obchodzone w tym roku 40-lecie funkcjonowania OTP zostało zaakcentowane przez KTP ZG PTTK wprowadzeniem okolicznościowej odznaki pieszej "40-LAT OTP". Odznaka ta spotkała się ze sporym zainteresowaniem, a rozprowadza ją Oddział Miejski PTTK w Radomiu.

Lokalna inicjatywa wypływająca od samych Przewodników Turystyki Pieszej upamiętnia tę samą rocznicę wprowadzeniem nowego elementu będącego kontynuacją i zamknięciem systemu OTP.

W tej chwili odznaki "Dla najwytrwalszych" nie są jeszcze wybite, lecz wszystko przemawia za tym, że powinny być gotowe jeszcze przed końcem roku.

Mamy nadzieję, że w niedługim czasie poznamy nazwiska "najwytrwalszych" piechurów i opublikujemy je na łamach "Informacji Zarządu Głównego".

Włodzimierz Majdewicz

REGULAMIN

ODZNAKI TURYSTYKI PIESZEJ "DLA NAJWYTRWAŁSZYCH"

Odnaka "Dla najwytrwalszych" ustanowiona została przez Klub Przedowników Turystyki Pieszej im. Anieli Michalskiej w roku 1992 w 40-rocznicę wprowadzenia OTP. Inicjatywa ta zyskała pełną aprobatę i honorowy patronat Komisji Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK.

- 1/ Odnakę "DLA NAJWYTRWAŁSZYCH" mogą zdobywać posiadacze najwyższego III-stopnia /czerwonego/ "ODZNAKI ZA WYTRWAŁOŚĆ". Odnaka stanowi kontynuację systemu odznak turystyki pieszej PTTK.
- 2/ Odnakę zdobywa się przez wielokrotne powtórzenie normy przewidzianej dla brązowej OTP. /bez pkt. za miasta/
- 3/ Odnaka wchodzi w życie w roku 1992.
- 4/ O przyznanie Odnaki mogą ubiegać się wszyscy zdobywcy "Odnaki za wytrwałość w TP" niezależnie od roku jej zdobycia. Wszystkie później zdobyte normy roczne odpowiadające zasadom określonym w Regulaminie OTP mogą być zaliczone w poczet odznaki "DLA NAJWYTRWAŁSZYCH".
- 5/ Odnaka "DLA NAJWYTRWAŁSZYCH" posiada trzy stopnie, obowiązuje kolejność ich zdobywania. Dla uzyskania każdego ze stopni konieczne jest uzyskanie zaliczenia pięciu norm rocznych.
- 6/ Prawo weryfikacji norm rocznych mają wszystkie działające w terenie Referaty Weryfikacji OTP.
- 7/ Po uzyskaniu ostatniej /piątej/ normy ostatnią książeczkę wraz z numerem stwierdzającym uzyskanie OTP "Za wytrwałość" III-stopnia należy przesłać wraz ze znaczkami na przesyłkę odwrotną na adres Klubu Przedow-

ników Turystyki Pieszej im. Anieli Michalskiej.

- 8/ Odnaka "DLA NAJWYTRWAŁSZYCH" wykonana jest odpowiednio do stopni w trzech kolorach metalu brązowym, srebrnym i złotym. Po dokonaniu weryfikacji nadesłaną dokumentację wraz z Odnaką odsyłamy za salosem pocztowym na wskazany adres.
- 9/ Ostateczna interpretacja niniejszego Regulaminu należy do Zarządu Klubu Przedowników Turystyki Pieszej PTTK im. Anieli Michalskiej.

ODZNAKA PIESZA

"SZLAKAMI POLSKI WALCZĄCEJ" nadal funkcjonuje ...

Ustanowiona w roku 1984 dla uczczenia pamięci bojowników Polski Walczącej z lat 1939-1945, weryfikowana jest przez ogniwa TP PTTK w całym kraju, a także przez Oddział Wojskowy PTTK im. gen. Bema w Krakowie, ul. Żybkiewicza 1, 30-901 Kraków. Przypominamy, że może ją zdobywać do dnia 8 maja 1995 r., każdy piechur, który ukończył 10 lat i przejdzie / w dowolnym czasie/:

- 60 km na Odnakę brązową
- 100 km na Odnakę srebrną

na trasach przebiegających:

- przez okolice, w których polskie siły partyzanckie toczyły boje z najeźdźcami;
- przez miejsca pamięci narodowej wstawione takimi działaniami polskiego ruchu oporu, jak walki i zamachy zbrojne, akty sabotażu i dywersji, tajne nauczanie itp;
- przez miejscowości upamiętnione męczeństwem obywateli polskich.

Obowiązuje kolejność zdobywania stopni Odnaki, tzn. o odznakę w stopniu srebrnym może się ubiegać tylko posiadacz Odnaki w stopniu brązowym. Zdobywanie Odnaki nie stanowi przeszkody w równoczesnym zaliczaniu tych samych punktów do OTP lub innych odznak pieszych /regionalnych, okolicznościowych/.

Osoby, które pragną zweryfikować Odnakę we wspomnianym uprzednio Oddziale Wojskowym PTTK, a także wykupić w nim po aktualnej cenie Odnaki zweryfikowane - zechcą porozumieć się z Oddziałem w sprawie trybu zakatowania sprawy /w tym kosztów samej Odnaki i opłat pocztowych oraz sposobu ich uregulowania/; na odpowiedź należy załączyć znaczek pocztowy.

J.A.

Rezolucja IV Kongresu Krajoznawstwa Polskiego

Uczestnicy IV KONGRESU KRAJOZNAWSTWA POLSKIEGO przyjmują rezolucję, która jest podsumowaniem dyskusji w Opolu oraz pięcioletnich przygotowań. Krajoznawstwo i zorganizowany od blisko 100 lat ruch krajoznawczy w Polsce zyskują szczególne znaczenie w najbliższym dziesięcioleciu — w okresie spodziewanych i już zachodzących zmian w życiu Polski i w całej rodzinie narodów europejskich. Polska tradycja krajoznawcza jest ciągle żywa. Twórcze rozwiązywanie aktualnych problemów wymaga jednak poszerzenia o nowe przemyślenia i metody praktycznej działalności krajoznawczej.

Przewodnią myślą polskiego krajoznawstwa było zawsze aktywne uczestnictwo w podstawowych patriotycznych nurtach życia narodu i państwa. W najbliższym zaś czasie do głównych działań krajoznawczych należeć powinno przeciwdziałanie widocznemu kryzysowi wartości, odbudowanie polskiej a także regionalnych tożsamości kulturalnych, ochrona przyrody i krajobrazu kulturowego — pojmowanych jako wartości naczelne oraz krajoznawcze przygotowanie do harmonijnego życia w nowym łańdże polskim i europejskim.

1. Krajoznawstwo jest szczególnie pomocne wszędzie tam, gdzie spodziewane zmiany wiążą się z poznawaniem ludzi, narodów i kultur — a więc podstawowymi celami ruchu turystycznego. Odpowiednia jego organizacja pozwoli uzmysłowić właściwy sens powrotu Polski do partnerskiego współuczestniczenia w życiu rodziny narodów europejskich.

Turystyka i krajoznawstwo ukazują całą głębię tego procesu oraz atrakcyjność kultury europejskiej, wraz z jej głębokimi chrześcijańskimi korzeniami. Polskie krajoznawstwo jest szczególnie predestynowane do harmonijnego łączenia walorów związanych zarówno z kręgiem śródziemnomorskim jak wschodnioeuropejskim. „Wejście do Europy” nie powinno oznaczać z jednej strony ani kosmopolityzmu, ani szowinizmu narodowego, z drugiej zaś powinno ono polegać na mądrym łączeniu tradycji z nowoczesnością — postrzegać świat jako *jedność w wielości*.

2. Koniec XX wieku to czas, w którym świat musi radykalnie zmienić stosunek do wykorzystania zasobów naturalnych i do ich ochrony. Tradycyjne dla krajoznawców umiłowanie przyrody trzeba poszerzyć o zdecydowane działania, by zapobiec katastrofie biologicznej (ochrona wód, powietrza i ziemi). Popularyzacja rzeczywistej rangi tych problemów jest równie ważna jak działania praktyczne oraz potrzeba uczestnictwa we wszystkich etapach tworzenia nowych planów zagospodarowania przestrzennego i minimalizowania szkodliwych skutków samego ruchu turystycznego. Konieczność powszechnego wychowania ekologicznego musi więc być celem realizowanym przez organizacje społeczne, a szczególnie krajoznawcze.

3. Międzynarodowe powiązania są jedynie poszerzeniem tradycji krajoznawstwa, którego rola, w warunkach odradzającej się suwerenności państwa, będzie w najbliższych latach wzrastała. Powinno ono być, bardziej niż dotychczas, drogą przywracania ludziom świadomości o wielonarodowych korzeniach kultury polskiej. Turystyka daje możliwość bezpośredniego kontaktu z dziedzictwem kultury, z całym jej bogactwem regionalnym, z dorobkiem innych kultur od stuleci istniejących na obszarze dawnej i obecnej Rzeczypospolitej. Znajomość i akceptacja tej tradycji jest jednym z podstawowych zadań stojących obecnie przed „budzącym się” polskim społeczeństwem. Należy konsekwentnie dążyć — zarówno w ruchu turystycznym jak i szerokim procesie wychowawczym — do podkreślania otwartości polskiej kultury, jej umiejętności wzbogacania się tradycją pograniczy i szerokiego popularyzowania wartości — również na zewnątrz. Krajoznawstwo może również twórczo uczestniczyć w łagodzeniu napięć i przewidywaniu konfliktów owocujących nacjonalizmem, megalomanią i nietolerancją wobec sąsiadów.

4. Jednym z głównych zadań będzie taka działalność krajoznawcza, która wiedzie do osadzenia psychicznego we własnym regionie. Tylko poczucie wartości Ojczyzny oraz świadoma, a nie wymuszona akceptacja własnego kraju, pozwoli człowiekowi przynależać do kultury uniwersalnej. Właściwe wyważenie proporcji między regionalizmem, umiłowaniem Ojczyzny i poczuciem przynależności do Europy i świata, musi być także troską organizacji turystycznych i krajoznawczych, którym — mamy nadzieję — odradzający się ruch samorządowy stworzy wiele nowych możliwości.

5. W programach samorządów terytorialnych turystyka i krajoznawstwo muszą być trwałym elementem. Władze samorządowe miast i gmin powinny wspierać działania krajoznawcze, w szczególności zaś promować wydawnictwa turystyczno-krajoznawcze, inwentaryzację krajoznawczą, informację krajoznawczo-turystyczną.

6. Dziś szczególne znaczenie mają wysiłki podejmowane dla podtrzymania więzi z krajem Polaków i osób polskiego pochodzenia mieszkających za granicami. Polskie organizacje turystyczne i krajoznawcze muszą dołożyć wszelkich starań, aby ojczyznę wspomnień jak najszerzej urzeczywistniać przy powtórnych spotkaniach. Niezbędny jest wzrost poziomu kultury obsługi turystyki polonijnej i rzetelność przekazywanych treści. Nowoczesna, wszechstronna informacja krajoznawcza dla tych środowisk musi być powszechnie dostępna, co pozwoli na podtrzymywanie emocjonalnych więzi rodaków z krajem i będzie pomocne przy tworzeniu korzystnego obrazu Polski w świecie.

7. Krajoznawstwo najbliższych lat powinno być w sposób nierozzerwalny związane z odnową dóbr kultury, przyrody i krajobrazu ojczystego. Nowocześnie pojęte krajoznawstwo może oddać znaczne usługi w przestrzennym zagospodarowaniu kraju. Poszanowanie i ochrona przyrody, zabiegi konserwatorskie, respektowanie wszystkich wymogów ekologicznych; to zadania każdego krajoznawcy. Osiągnięcie harmonii i ładu przestrzennego możliwe jest poprzez żądanie korygowania błędów dotychczasowej gospodarki środowiskowej i wychowanie społeczeństwa w poczuciu konieczności zachowania wartości przyrodniczo-kulturowych, jako nadrzędnych i ważnych dla wszystkich.

8. Właściwa organizacja przestrzeni i stopień jej zagospodarowania są warunkiem zarówno ochrony zasobów przyrody, kultury, krajobrazu jak i prawidłowego funkcjonowania turystyki. Należy więc aktywizować środowisko krajoznawcze do współdziałania z samorządami terytorialnymi w procesie konstruowania i zatwierdzania planów zagospodarowania przestrzennego i w podejmowaniu decyzji lokalizacyjnych. Celom tym służyć powinna między innymi działalność szkoleniowa.

9. Krajoznawstwo musi dążyć do ochrony tego, co zostało nam dane jako dobra naturalne oraz tego, co zostało wytworzone przez człowieka, dlatego też poznanie i ochrona musi dotyczyć również mało docenianej kultury duchowej — co w krajoznawczym, całościowym ujęciu może być określone mianem „*duszy narodu*”. Takie ujęcie stanowić może o znaczącym poszerzeniu zasad i metod krajoznawstwa, zaś osiągnięta wiedza jest cenną pomocą w wielu dziedzinach życia. Niedostatek dóbr materialnych i cywilizacyjnych nie może być usprawiedliwieniem dla rezygnacji z szerokiego, perspektywicznego spojrzenia stanowiącego przesłankę do sformułowania programu krajoznawstwa u progu XXI wieku.

10. Wiele zjawisk kryzysowych w kraju i Europie jest spowodowanych ogólnym załamaniem się systemu wartości. Turystyka i krajoznawstwo mogą twórczo i skutecznie uczestniczyć w przywracaniu właściwych proporcji w widzeniu świata, szczególnie w procesie wychowania młodego pokolenia, z uwzględnieniem podstawowych potrzeb i możliwości ludzi niepełnosprawnych. Dla przyszłości krajoznawstwa ważne jest oddziaływanie na młodzież w rodzinie i szkole. Treści i metody turystyki i krajoznawstwa mogą być z powodzeniem wykorzystywane w rozpoczynającym się procesie przebudowy szkolnictwa wszystkich szczebli. Metody krajoznawcze pozwalają na odejście od werbalizmu, pobudzenie aktywności ucznia i nauczyciela, zespolenie grup uczniowskich w atrakcyjnym i rzeczywistym działaniu, przywrócenie samodzielności myślenia, równowagi między wysiłkiem umysłowym i fizycznym, między poznaniem a przeżyciem. Turystyka krajoznawcza pozwala wszechstronnie dowartościować ucznia mniej zdolnego, zaś niepełnosprawnemu może przywrócić chęć do życia, co należy wykorzystywać także we wszelkich działaniach resocjalizacyjnych.

Nie sposób wprost przecenić szans krajoznawstwa i turystyki w odbudowywaniu niezbędnego zaufania między uczniem a nauczycielem, czy szerzej — w przewyciężaniu niekorzystnych podziałów społecznych, w tym i pokoleniowych, Ogrom tych korzyści upoważnia do sformułowania pojęcia „*krajoznawczego przygotowania do życia*”.

11. Konieczne będzie również przemyślenie doświadczeń krajów o znacznie większym rozwoju ruchu turystycznego. Sygnalizowane coraz częściej niepożądane efekty, jakie daje łatwość podróżowania, związane z powierzchownością doznań, zatraceniem się kultur lokalnych czy nawet biologicznymi skutkami wykorzeniania z miejsca urodzenia, należy przeanalizować z całą powagą. Wymaga to lepszego przygotowania nauczycieli. Wspólną troską wszystkich powinno być, by zasadę „*poznaj-pokochaj-służ*” zaszczerpić w umysły i serca najmłodszym, aby od dzieci rozpocząć edukację krajoznawczą.

12. Ważnym zagadnieniem będzie ożywienie ruchu turystycznego na wsi. Olbrzymiego zadania, wyrównania warunków dostępności kultury w mieście i na wsi, nie można ograniczać tylko do deklaracji intencji. Należy zatem wykorzystać wszelkie możliwości, które daje samorządność. Pomocne mogą tu być szkoły i parafie.

13. Wychowawcze walory turystyki i krajoznawstwa mogą być w pełni wykorzystane po zmodyfikowaniu wielu przepisów administracyjnych. Istniejący system zakazów, czy stawianie bezsensownych warunków, musi ustąpić miejsca rozwiązaniom zgodnym z prawem. Turyści powinni aktywnie uczestniczyć w likwidowaniu ograniczeń krępujących miłośników gór i lasów, rzek, jezior i morza. Nie może być przeszkodą fakt, że znaczna część terenów atrakcyjnych dla turystów znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie granic państwowych.

14. Inwentaryzacja krajoznawcza Polski daje obraz stanu posiadania walorów krajoznawczych, stanowi znakomity przykład godzenia regionalizmu małych ojczyzn z jej przydatnością dla całego kraju, dlatego też należy ją kontynuować.

15. Model turystyki zagranicznej, nasławionej w Polsce głównie na bardzo jednostronne korzyści materialne, musi szybko ulec zmianie. Negatywne skutki obecnego stanu — od administracyjnych utrudnień stawianych Polakom przez wiele krajów po nie dające się ocenić straty niewykorzystanych możliwości poznawczych — powinny być likwidowane. Wymagać to będzie konsekwentnego współdziałania władz państwowych, organizacji turystycznych i samych turystów.

Właściwe wykorzystanie wskazanych wyżej możliwości krajoznawstwa pociąga za sobą konieczność współdziałania w wielu dziedzinach:

- szkoła musi zapewnić swoim absolwentom swobodne porozumiewanie się w głównych językach europejskich;
- autorzy przewodników oraz wydawcy muszą dostosować znaczną część literatury krajoznawczo-informacyjnej do standardów światowych;
- rząd powinien zapewnić Polakom równoprawne warunki wizowe do podróżowania.

* * *

Rezolucja jest wskazaniem możliwości, jakie niesie krajoznawstwo współczesnemu społeczeństwu i państwu. Praktyczne ich wykorzystanie musi być troską wszystkich organizacji, instytucji państwowych, kościołów i ludzi, którym bliskie są omówione problemy. Wymaga to zbiorowego wysiłku, którego podjęcie będzie ważnym wkładem w konieczny proces przywracania pojęciu *praca* samoistnej wartości, niezależnej od utylitarnych i koniunkturalnych korzyści.

Sprostać tym zadaniom i zdobyć dla nich zrozumienie w społeczeństwie można będzie wzbogacając formy i metody, wprowadzając atrakcyjne, nowe osiągnięcia techniki, wykorzystując dorobek naukowy dyscyplin pokrewnych krajoznawstwu. Współpraca krajoznawców z naukowcami pozwoli na poszerzenie więzi ze społeczeństwem. Problem ten jeszcze nigdy nie był tak ważny jak obecnie, gdy rozwój nauki wyprowadza ją coraz bardziej poza krąg kultury, w której kiedyś powstała.

Przełomowy okres dziejów naszego narodu i państwa, w którym odbywa się IV KONGRES KRAJOZNAWSTWA POLSKIEGO, nakłada na jego uczestników szczególny obowiązek przekazywania następnym pokoleniom wszystkich tych wartości, które decydują o tożsamości i pozycji Polski wśród innych narodów.

Uczestnicy IV KONGRESU KRAJOZNAWSTWA POLSKIEGO adresują Rezolucję do wszystkich środowisk naukowych, organizacji społecznych, turystów i krajoznawców w kraju i w świecie.

Opole 9 września 1990 r.

REGULAMIN

Indywidualnego Rajdu Pieszego i Odznaki Pieszej

„SZLAKAMI POLSKI WALCZĄCEJ”

W pamiętnym 1939 roku, natychmiast po zajęciu Krakowa przez Niemców, powstała tu w podziemiu wojskowa Organizacja Orła Białego stawiająca sobie za cel zbrojną walkę z hitlerowskim okupantem. W ten sposób Kraków — jako pierwsze duże polskie miasto — podjął konspiracyjną działalność zmierzającą do wskrzeszenia niepodległego Państwa Polskiego.

Pomna tego historycznego faktu — Wojewódzka Komisja Turystyki Pieszej PTTK w Krakowie ustanawia dwustopniową Odznakę Pieszą „Szlakami Polski Walczącej” i wspólnie z Oddziałem Wojskowym PTTK im. gen. Józefa Bema w Krakowie organizuje Indywidualny Rajd Pieszy, którego uczestnicy będą się ubiegali o zdobycie wspomnianej Odznaki.

Celem Rajdu jest:

- uczczenie pamięci bojowników Polski Walczącej z lat 1939—1945,
- przypomnienie uczestnikom Rajdu wydarzeń związanych z działaniami szeroko pojętego ruchu oporu w latach II. wojny światowej.

Pragnących wzięcia udziału w Rajdzie obowiązują następujące zasady regulaminowe:

1. Rajd trwa od dnia 1 września 1989 r. do dnia 8 maja 1995 r.
2. W Rajdzie może uczestniczyć każdy, kto ukończył 10 lat.
3. Udział w Rajdzie polega na odbyciu wycieczek pieszych na terenach określonych regulaminem OTP; trasy tych wycieczek muszą przebiegać:
  - przez okolice, w których polskie siły partyzanckie toczyły boje z najeźdźcą;
  - przez miejsca pamięci narodowej wslawione takimi działaniami polskiego ruchu oporu, jak walki i zamachy zbrojne, akty sabotażu i dywersji, tajne nauczanie itp.;
  - przez miejscowości upamiętnione pięczeniostwem obywateli polskich.
4. Uczestnicy Rajdu zdobywają w dowolnym czasie — na wycieczkach pieszych odbywanych zgodnie z ustaleniami zawartymi w punkcie 3 niniejszego regulaminu oraz z zasadami regulaminu OTP — punkty do Odznaki Pieszej „Szlakami Polski Walczącej” w ilości:
  - 60 na Odznakę w stopniu brązowym,
  - 100 na Odznakę w stopniu srebrnym.

Obowiązuje kolejność zdobywania stopni Odznaki, tzn. o Odznakę w stopniu srebrnym może się ubiegać tylko posiadacz Odznaki w stopniu brązowym.

5. Zdobycie Odznaki nie stanowi przeszkody w równoczesnym zaliczaniu tych samych punktów na OTP.
5. Odznakę Pieszą „Szlakami Polski Walczącej” weryfikuje w zasadzie współorganizator Rajdu, tj. Oddział Wojskowy PTTK im. gen. Józefa Bema w Krakowie, ul. Bitwy pod Lenino 1, 30-901 Kraków — jednak będą przez niego honorowane również weryfikacje dokonane przez inne ognia TP w całym kraju, tzn. Wojewódzkie i Oddziałowe KTP PTTK.
6. Po osiągnięciu normy na dany stopień Odznaki — dzienniczek wycieczkowy należy przesłać do weryfikacji na adres jak w punkcie 5. Jeśli Odznakę zweryfikowały „inne ognia PTTK” — przesyłają one na tenże adres imienne wykazy zdobywców Odznaki. Przesłaniu dzienniczka wycieczkowego względnie wspomnianego wykazu powinno towarzyszyć przekazanie należności za Odznakę, porto pocztowe i koszty organizacyjne w wysokości zł 320,— od jednego uczestnika Rajdu, na konto Komendy Garnizonu Kraków, Bank Przemysłowo-Handlowy IV O/Kraków, nr 323415-5539-130 (z depiskiem: dla Oddziału Wojskowego PTTK, oraz z podaniem celu wpłaty). Zastrzega się możliwość zmiany wysokości podanej należności w wypadku wzrostu ceny Odznaki i opłaty pocztowej.

JUBILEUSZ KRAKOWSKICH PIECHURÓW

Pod hasłem "Byliśmy-jesteśmy-będziemy!" obchodzili krakowscy piechurzy 40-tą rocznicę powstania Okręgowej KTP w Krakowie, która utworzona została 15 kwietnia 1952 r., jako pierwsza społeczna komisja turystyki kwalifikowanej ówczesnego Zarządu Okręgu PTTK w podwawelskim grodzie.

W sobotnie, wiosenne przedpołudnie 16 maja br. przybyło do Krakowa na okolicznościowe spotkanie blisko trzydziestu działaczy TP z terenu dawnego "dużego" województwa krakowskiego.

Podsumowują wyniki osiągnięte w minionym 40-leciu, informowano się nawzajem o aktualnej sytuacji w poszczególnych środowiskach. Z dyskusji — prowadzonej w miłej, koleżeńskej atmosferze — wyłonił się optymistyczny wniosek: chociaż trudności w pracy nig-

dzie nie brak, "pion pieszy" PTTK na naszym terenie nadal funkcjonuje sprawnie, a prognozy na przyszłość są dobre.

Organizatorem jubileuszowego spotkania, które odbyło się w nowej siedzibie COTG PTTK przy ul. Jagiellońskiej 6 w Krakowie, był Krakowski Zespół Wojewódzki Przewodników Turystyki Pieszej PTTK — sukcesor Okręgowej/Wojewódzkiej/ KTP, która istniała i działała w woj. krakowskim od pokonywania kwietnia 1952 r. do pierwszych dni stycznia 1991 r. Wspomniany Zespół pełni obecnie funkcje międzyoddziałowej KTP.

Janusz Andrusikiewicz

Młodzież

MIEDZYNARODOWE SEMINARIUM nt. TURYSTYKI MŁODZIEŻY

W dniach 23-25 października br. w Bratysławie odbyło się Międzynarodowe Seminarium nt. Turystyki Młodzieży. W Seminarium uczestniczyły delegacje z Austrii, Niemiec, Polski Słowenii /po dwie osoby/ oraz gospodarze, z Klubów Czeskich i Słowackich Turystów /KCT, KST/.

Radę Programową ds. Młodzieży ZG PTTK reprezentowały koleżanki H. Drabik i J. Kerzeniwska.

- Seminarium składało się z dwu części:
1. prezentacji własnych organizacji, ich struktur organizacyjnych, form działania oraz wymiany doświadczeń;
  2. referatów /14/ na temat form pracy z dziećmi i młodzieżą w zakresie turystyki na terenie Czecho-Słowacji.

Część referatowo-dyskusyjna była prowadzona przez przewodniczących: Rady Młodzieży KST inż. Vratislava Schaa'a oraz Rady Młodzieży KCT Libuše Valentov'ą.

Równolegle odbywała się Olimpiada Turystycznych Oddziałów Młodzieży /TOM/ - odpowiedzialnika naszego Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego. Uczestnicy Seminarium spotkali się z drużynami TOM i ich opiekunami podczas marszu na orientację po Bratysławie. Na zakończenie Olimpiady młodzież zaprezentowała bardzo ciekawie własny region w formie tańca, piosenki, wiersza, muzyki. Można było obejrzeć interesującą wystawę prac dzieci i młodzieży z TOM-ów dokumentującą ich działalność turystyczną.

Patronat nad Seminarium i Olimpiadą objęła Federacja Czeskich i Słowackich Turystów.

PTTK

GOLUB-DOBRYŃ

XVII KRAJOWY KONKURS KRASOMÓWCZY MŁODZIEŻY SZKÓŁ ŚREDNICH W GOLUBIU-DOBRYŃNIU 20 - 22 listopada 1992 r.

Pod koniec listopada 1971 roku zorganizowano na Zamku Golubskim pierwszy Konkurs Krasomówczy, początkowo tylko dla przewodników PTTK. Po roku przerwy, w 1973 roku, podjęto organizację następnych Konkursów, od tej pory organizując je konsekwentnie co roku.

W 1976 roku poszerzono Konkurs o udział młodzieży Szkół Średnich, przeznaczając dla niej osobną kategorię.

Zarząd Oddziału PTTK w Golubiu-Dobrzyńni występując z inicjatywą organizacji Krajowych Konkursów Krasomówczych, pragnął przede wszystkim zwrócić uwagę na potrzebę pie-

legnacji kultury języka ojczystego. Chodziło również o kształtowanie umiejętności sugestywnego, pięknego i logicznego wyrażania się, szczególnie wśród przewodników, gdzie język jest głównym narzędziem pracy.

Dla młodzieży Konkurs Krasomówczy miał być dodatkowo bodźcem do rozbudzenia i rozwijania zainteresowań krajoznawczych. Konkurs umocnił się i zyskał należną rangę w kulturze polskiej.

Tegoroczny XVII Krajowy Konkurs Krasomówczy dla młodzieży Szkół Średnich zgromadził 37-u wspaniałych młodych krasomówców z następujących województw: białostockiego, bielskiego, chełmskiego, elbląskiego, gorzowskiego, jeleniogórskiego, katowickiego, krośnińskiego, lubelskiego, łomżyńskiego, olsztyńskiego, opolskiego, ostrołęckiego, piotrkowskiego, poznańskiego, przemyskiego, radomskiego, rzeszowskiego, sieradzkiego, skierniewickiego, suwalskiego, tarnobrzaskiego, toruńskiego, warszawskiego, wrocławskiego, częstochowskiego, konińskiego, razem 27.

W wyniku eliminacji przeprowadzonych w dniach 20-21 listopada, do finału w dniu 22 listopada 1992 roku zakwalifikowało się pięciu ich uczestników, którzy następnie zajęli następujące miejsca finałowe:

I miejsce - Izabela Świderek	Piotrków Trybunalski
II miejsce - Jolanta Grała	Ostrołęka
III miejsce - Piotr Fliciński	Września, woj. poznańskie
IV miejsce - Małgorzata Ku-charska	Warszawa

Opiekunami kolejno byli:

Bożena Gaertig - Piotrków Trybunalski
Stanisław Mrozek - Ostrołęka
Feliks Nowaczyk - Września woj. poznańskie
Maria Pilich - Warszawa

Jury postanowiło nie oceniać wypowiedzi Artura Rybkowskiego z woj. olsztyńskiego, ze względu na to, że nie spełniła ona wymogów regulaminu Konkursu. Jury kwalifikuje wypowiedź jako impresję poetycką, nie spełniającą warunków wystąpienia krasomówczego. W wypowiedzi brak było merytorycznych wartości.

Zbigniew M. Kozłowski **KOMUNIKAT**

Finał XXI Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego odbędzie się w dniach 2-5 czerwca 1993 roku w Żarach, województwo zielonogórskie.

Organizatorem Turnieju jest Oddział PTTK Ziemi Żarskiej, przy współudziale Kuratorium Oświaty, Komendy Chorągwi ZHP, Oddziału Regionalnego PTTK i Regionalnej Pracowni Krajoznawczej w Zielonej Górze.

Organizatorzy zabezpieczają:

- noclegi w miasteczku namiotowym na kąpielisku miejskim przy ul. Leśnej - namioty przywozi ze sobą każda drużyna,
  - wyżywienie z kuchni polowej - każdy uczestnik przywozi z sobą przybory do jedzenia i picia,
  - przeprowadzenie konkurencji regulaminowych,
  - nagrody,
  - materiały krajoznawcze,
  - towarzyszący imprezie program kulturalno-krajoznawczo-turystyczny.
- Koszty podróży uczestników i opiekunów pokrywają jednostki delegujące.

Drużyny biorące udział w finale winny mieć z sobą:

- apteczkę z pełnym wyposażeniem,
- kompas lub busołą,
- przybory do pisania: ołówek lub długopis, linijkę, gumkę i katomierz,

- aktualne legitymacje szkolne,
- wykaz posiadanych przez drużynę odznak i uprawnień turystycznych oraz potwierdzonych książeczek turystyki kwalifikowanej i legitymacji PTTK.

Poza punktacją turniejową przeprowadzony zostanie konkurs na najciekawiej prowadzoną kronikę SKKT-PTTK.

Dla młodzieży szkolnej proponujemy zorganizowanie wycieczki krajoznawczej po Ziemi Lubuskiej, a dla opiekunów wycieczki zagranicznej do Niemiec lub Czechosłowacji, w związku z czym konieczne będzie posiadanie przy sobie ważnych paszportów.

Biuro Organizacyjne Turnieju mieści się w Oddziale PTTK Ziemi Żarskiej w Żarach - kod pocztowy 68-200 przy Placu Kardynała Wyszyńskiego 11, telefon 24-60.

Gościnną Ziemią Żarską przygotowuje się do przyjęcia uczestników Turnieju w związku z czym oczekujemy na wszelkiego rodzaju propozycje i ewentualną pomoc w jego zorganizowaniu.

KOMUNIKAT

PO SPOTKANIU PRZEDSTAWICIELI GK ZHP

I ZG PTTK.

W dniu 19 listopada 1992 r. odbyło się w Warszawie spotkanie przedstawicieli GK ZHP

i ZG PTTK w sprawie współpracy między Związkiem Harcerstwa Polskiego i Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoznawczym.

W spotkaniu uczestniczyli ze strony PTTK przewodniczący Rady d/s młodzieży szkolnej ZG PTTK Kolega Edward Maleta i kierownik Zespołu Programowego Biura ZG PTTK Anna Becker-Kulińska, a ze strony ZHP dh Krzysztof Sikora - kierownik Działu Specjalności GK ZHP oraz dh Piotr Warmiak - szef inspektoratu harcerskich drużyn turystyczno-krajoznawczych i wędrowniczych.

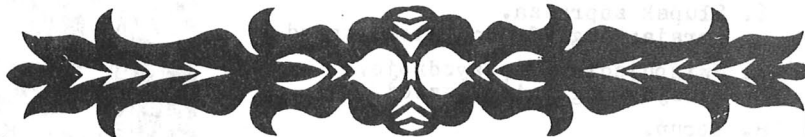
Zapoznano się z aktualną sytuacją obu organizacji, podkreślając dobrą wieloletnią współpracę między ZHP i PTTK.

Obie strony złożyły akces wspólnego organizowania:

- Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego;
- Światowego Tygodnia Turystyki Młodzieży;
- wspólnego szkolenia kadry młodzieżowej i specjalistycznej;
- opracowywania i wydawania wspólnych wydawnictw

oraz wzajemnego informowania się o podejmowanych działaniach.

Stwierdzono potrzebę organizowania dalszych spotkań i ustalono ich terminy. Przedstawiciele ZG PTTK zaprosili ZHP do udziału w mającym się odbyć w lutym Zjeździe PTTK.

FILMSERVICE POLAND
ul. Krucza 47a m 12
00-509 Warszawa
tel. 625-47-21, fax 26-62-04
tlx 0814558

INTERNATIONAL
FILMSERVICE
THE FILM & VIDEO DISTRIBUTORS

SZANOWNI PAŃSTWO

PROPOZYCJE

We wrześniu rozpoczął w Warszawie pracę polski oddział FILMSERVICE INTERNATIONAL - monachijskiej firmy od 15 lat wyspecjalizowanej w rozpowszechnianiu filmów reklamowych i informacyjnych.

Chociaż takimi filmami dysponuje wiele instytucji, nie są one jednak w stanie samodzielnie zająć się ich szeroką popularyzacją. Temu służy FILMSERVICE INTERNATIONAL mająca swe filie w Niemczech, Austrii, Szwajcarii, a ostatnio także w Czecho-Słowacji, na Węgrzech i w Bułgarii; w Polsce jej oddziałem jest FILMSERVICE POLAND. Pośredniczy ona między posiadaczami filmów promocyjnych nagranych na kasetach video VHS, a tymi którzy chcą je obejrzeć. Wyszukuje więc firmy, instytucje, organizacje zainteresowane rozpowszechnianiem kaset oraz ich potencjalnych klientów: szkoły, kluby, związki, agencje, biura podróży.

Tematyka videokaset jest różnorodna. Dotyczy np. motoryzacji, komunikacji, przemysłu, energetyki, rolnictwa, informatyki, odkryć naukowych, zapobiegania wypadkom, architektury, geografii, sportu, turystyki, ochrony przyrody. Tytuły filmów z podaną tematyką, czasem emisji i zleceniodawcą znajdują się w katalogu wypożyczalni.

Udostępnienie i dostarczenie kasety jest bezpłatne. Wystarczy przesłać zamówienie. Koszty projekcji pokrywa bowiem zleceniodawca czyli właściciel filmu. Otrzymuje on następnie poświadczony przez wypożyczającego sprawozdanie z pełną dokumentacją każdej projekcji.

Wymiana dotyczyć może wszystkich firm w krajach objętych siecią FILMSERVICE INTERNATIONAL.

Filia polska działa przy Centralnym Ośrodku Informacji Turystycznej.

TAURUS-FILM
S.c. Produkcja i Dystrybucja Filmów
Osiedle Dywizjonu 303 bl. 14 m. 31
31-872 Kraków
Tel. 47-59-79

PROPOZYCJE

D.c. -

INFORMACJI O PUBLIKACJACH TURYSTYCZNYCH
W WERSJACH OBCYCH, KTÓRYMI DYSPONUJE
CENTRALNY OŚRODEK INFORMACJI
TURYSTYCZNEJ:

/I część została zamieszczona w "Informacjach ZG PTTK" - Październik, 1992 r., s.29/

WYDAWNICTWA O MIASTACH

1. Częstochowa.
wersja: ang., franc., niem., włoska
2. Kołobrzeg.
wersja: ang., franc., niem., szwed.
3. Kraków.
wersja: ang., franc., niem., szwed., włoska
4. Łeba zaprasza.
wersja: ang., franc., szwed.
5. Niechorze.
wersja: ang., franc., niem., szwed.
6. Słupsk zaprasza.
wersja: ang., franc., niem., szwed.
7. Świnoujście, Międzyzdroje.
wersja: ang., niem., szwed.
8. Toruń.
wersja: franc., niem., szwed.
9. Trójmiasto.
wersja: franc., szwed.
10. Warszawa.
wersja: ang., franc., niem., włoska
11. Wrocław.
wersja: ang., franc., niem.
12. ORBIS zaprasza do Gdańska.
wersja: ang., franc., niem., szwed., włoska
13. ORBIS zaprasza na weekend do Gdańska.
wersja: ang., franc., niem., szwed.
14. ORBIS zaprasza na weekend do Krakowa.
wersja: ang., niem., włoska
15. ORBIS zaprasza do Łodzi.
wersja: franc., niem.
16. ORBIS zaprasza do Poznania.
wersja: ang., franc., niem., szwed.
17. ORBIS zaprasza na weekend do Szczecina.
wersja: ang., niem., szwed.

wersja: ang., franc., niem., włoska

19. ORBIS zaprasza do Wilanowa.
wersja: ang., franc., niem., włoska
20. ORBIS zaprasza do Wrocławia.
wersja: franc., niem.

WYDAWNICTWA O REGIONACH

1. Gorzowskie zaprasza.
wersja: ang., niem.
2. Region Elbląski zaprasza.
wersja: ang., franc., niem., szwed.
3. Mazury i Suwalszczyzna.
wersja: franc., niem.
4. Polska - Góry.
wersja: ang., franc., niem., szwed.
5. Polska Płd.-Wsch.
wersja: ang., szwed.
6. Polska Płd.-Wsch.
wersja: ang., franc., niem., szwed.
7. Pomorze Zachodnie.
wersja: ang., niem., szwed.
8. Tatry.
wersja: ang., franc., niem., szwed.
9. ORBIS zaprasza w Karkonosze.
wersja: ang., franc., niem.

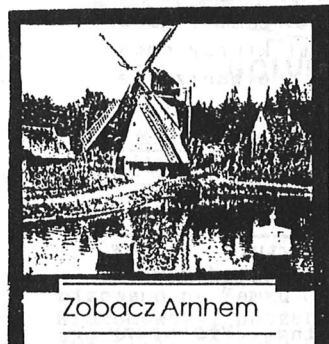
WYDAWNICTWA TEMATYCZNE

1. Architektura w Polsce.
wersja: ang., franc.
2. Architektura drewniana w Polsce.
wersja: ang., franc., włoska
3. Zamek Królewski w Warszawie.
wersja: ang., franc., niem.
4. Campingi.
wersja: ang., franc.
5. Kongresy w Polsce.
wersja: ang., franc., niem.
6. Muzyka w Polsce.
wersja: ang., franc., niem., włoska
7. Parki Narodowe.
wersja: ang., franc., niem.
8. Wędkarstwo.
wersja: ang., franc., niem., włoska
9. ORBIS zaprasza na wczasy rodzinne.
wersja: ang., franc., niem., włoska
10. Judaica.
wersja: ang.

MAPY

1. Mapa turystyczna samochodowa Polski.
wersja: ang., franc., niem.
2. Mapa Judaicó w Polsce.
wersja: ang.

d.c.n.

Zobacz Arnhem

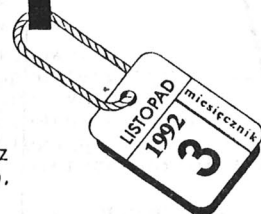
PROPOZYCJE

MAGAZYN

turystyczny

REDAGUJE ZESPÓŁ: Tomasz Ławecki (redaktor naczelny), Teresa Maciszewska (sekretarz redakcji), Kazimierz Kunicki, Grażyna Klechniowska i Barbara Tarwacka (oprac. graf.), Janina Ściechowska (oprac. techn.).

ADRES REDAKCJI: 00-301 Warszawa, ul. Nowy Zjazd 1, tel. 26-22-87, 26-31-82, 26-00-19.

3. Szczegóły techniczne: format zdjęć od pocztówkowych wzwyż w dowolnej ilości czarno-białe, barwne, a także przeźrocza.
4. Terminy; zdjęcia należy dostarczyć w terminie do 10 listopada 1993 r. na adres:

Muzeum Wisły
ul. 30 Stycznia 4
tel. 31-07-05
skr.poczt. 69
83-110 T c z e w

II KONKURS FOTOGRAFICZNY DLA KAJAKOWCÓW I ŻEGLARZY P.T. "NA SZLAKU SPŁYWU".

1. Organizatorzy: Muzeum Wisły, Nadwiślański Klub Krajoznawczy "Trsów" i Towarzystwo Miłośników Wisły w Tczewie.
2. Tematyka w odniesieniu do dowolnego szlaku wodnego:
  - a/ żegluga, szkutnictwo, rybołówstwo, fliśactwo;
  - b/ budownictwo, rzemiosło i twórczość ludowa oraz folklor;
  - c/ zagospodarowanie, eksploatacja i zabudowa;
  - d/ przyroda, krajobraz i ochrona dziedzictwa kulturalnego;
  - e/ turystyka wodna, w tym szczególnie zdjęcia osób zasłużonych dla kajakarstwa i żeglarstwa /mogą być także archiwalne/.

Rozstrzygnięcie konkursu nastąpi do 31 grudnia 1993 r.

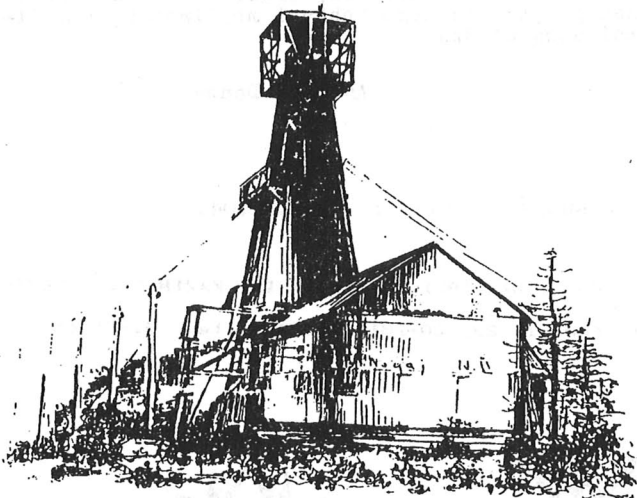
5. Przewidziane są cenne nagrody i wyróżnienia, zestawy zdjęć mogą być eksponowane w Muzeum Wisły na wystawie "Dzieje kajakarstwa polskiego".

ZBIGNIEW WAWSZCZAK

STANISŁAW DYDEK

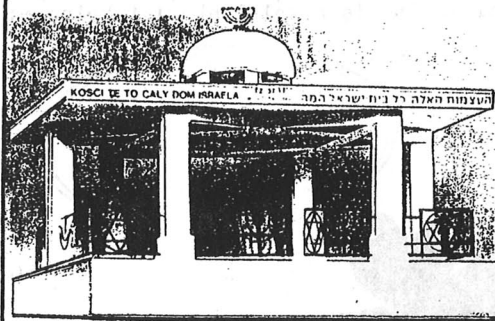
STULECIE KOPALNICTWA NAFTOWEGO W STAREJ WSI /1892 - 1992/

BRZOSZÓW 1992

WSPÓLNIE PRZYWOŁUJEMY CIENIE OFIAR

Pamięci Żydów brzozowskich

PROPOZYCJE

NOWE DOŚWIADCZENIA W SZKOLENIU MŁODZIEŻY

Po likwidacji Zarządów Wojewódzkich PTTK i Ośrodka szkolenia ZG PTTK powstała pewna luka w organizacji szkoleń w Towarzystwie. Ponieważ dłuższa przerwa w szkoleniach powodowałaby naturalne zmniejszanie się kadry, rolę organizatorów szkoleń w znacznej mierze przejęły na siebie Komisje problemowe ZG PTTK.

O ile szkolenia stopnia podstawowego, zwłaszcza dziedzin turystycznych, mogły się podjąć Oddziały PTTK, o tyle szkolenia o charakterze krajoznawczym, wymagające zaplecza sprzętowo popularyzatorskiego, musiały pozostać domeną jednostek Towarzystwa o bardziej regionalnym charakterze. Realizacji części szkoleń podjęły się Regionalne Pracownie Krajoznawcze (bez względu na sposób ich usytuowania).

Centrum Fotografii Krajoznawczej PTTK w Łodzi zainspirowane decyzją KFK ZG PTTK postanowiło rozpocząć szkolenie z zakresu fotografii Krajoznawczej dla młodzieży. Dodatkową motywacją tej decyzji był fakt, że dotychczas zajmujące się szkoleniami fotograficznymi instytucje /domy kultury, szkolne koła zainteresowań/ całkowicie ich zaprzęstały.

Pierwsza zorganizowana grupa słuchaczy rekrutowała się ze studentów Wydziału Geografii Uniwersytetu Łódzkiego i liczyła początkowo 21 osób. Przygotowany przez nas program obejmował zarówno podstawowe wiadomości z optyki, teorii fotografii, sprzętu, rodzaju materiałów i ich obróbki w ciemni, jak też zagadnienia umiejętności podejścia do fotografowanego obiektu i sprostzenia na obiekt z punktu widzenia obiektywu - jego wszystkich zalet, ale i deformacji. Dodatkowym aspektem było rozbudowanie programu o naukę posługiwania się nowoczesnymi metodami utrwalania obrazu i zdarzeń jakimi są technika filmowa i technika video.

Już na początku szkolenia zespół wykładowców przyjął założenie, że szkolenie nie może być realizowane na zasadzie "opowiadania przy stole", a podawane młodzieży informacje muszą być konkretne, praktyczne i związane, powiedziabym "rzemieślnicze".

Najwięcej przyjemności sprawiły studentom zajęcia sprzętowe, aczkolwiek mieliśmy trochę kłopotu z zapewnieniem wystarczającej ilości sprzętu, bo liczba słuchaczy po pierwszych zajęciach dwukrotnie wzrosła. Wbrew pozorom młodzież z równą uwagą obserwowała prezentację nowoczesnego sprzętu fotograficznego, jak też sprzętu z okresu, gdy fotografia stawiała pierwsze kroki. Możliwość bliższego zapoznania się z ZEISS-IKON-em, Agfą czy Hesekelem z początku wieku, stanowiło taką samą atrakcję, jak poznanie możliwości technicznych nowoczesnego Canona EOS 600 z zoomem. Ponieważ celem kursu nie było jedynie poznanie sprzętu, ale nauka praktycznego posługiwania się nim, przeto podczas ćwiczeń z kamerą video /a wówczas grupa powiększyła się już do 60 osób/ postanowiliśmy podłączyć kamerę bezpośrednio do monitora kolorowego, tak, aby młodzież mogła obserwować metody posługiwania się sprzętem, jego reakcje na różne sposoby manipulowania, a także typowe często powtarzające się błędy domorosłych operatorów. Podczas porównywania zapisu magnetycznego i filmowego przedstawialiśmy zarówno zalety, jak też ewidentne wady tego pierwszego w stosunku do drugiego.

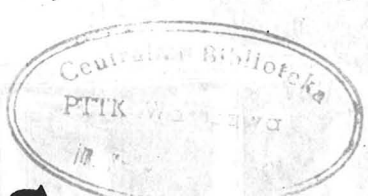
Metodyka zajęć w ciemni zmusiła nas do podzielenia studentów na mniejsze grupy, ale dzięki temu instruktor mógł na bieżąco omawiać błędy w wykonanych przez młodzież negatywach /filmy zakupił uniwersytet/czy odbitkach, oraz sposoby ich unikania.

Nam prowadzącym kurs najwięcej satysfakcji sprawiło oglądanie prac wszystkich grup kursu, zrealizowanych w czasie ćwiczeń praktycznych. Poziom prac świadczą nie tylko o tym, że młodzież poważnie potraktowała przekazywane przez nas uwagi, ale także o tym, iż zainteresowanie fotografią /przynajmniej w tej grupie/ jest żywe i gwarantuje opłacalność jej propagowania wśród młodzieży.

Konkludując stwierdzić trzeba, że na kadrze PTTK organizującej wszelkiego rodzaju szkolenia i kursy spoczywa bardzo istotny obowiązek - obowiązek poważnego potraktowania prowadzonych działań i podjęcia próby "zarażenia" młodzieży swoją pasją. Minęły już bowiem czasy, gdy wszelkiego rodzaju kursy PTTK odbywały się na zasadzie smutnych wykładów, z których przyswojoną wiedzę egzekwowała "bardzo ważna i mądra komisja egzaminacyjna".

Jeżeli zależy nam na utrzymaniu ciągłości Towarzystwa, a szkolenia są tu istotną podstawą, to musimy doprowadzić do sytuacji, w której PTTK będzie się przede wszystkim przyjemnie kojarzyło z miłą zabawą, realizacją własnego pożytecznego hobby i możliwością życzliwego dzielenia się z koleżankami i kolegami posiadaną wiedzą.

Andrzej Danowski

NUMER ZAMKNIĘTO: 1992.12.04.

REDAKCJA: CENTRALNA BIBLIOTEKA PTTK IM. KAZIMIERZA KUŁWIECIA

ul. Podwale 23, 00-261 WARSZAWA, tel. 31-80-65

